

Стратегија на Меѓународната организација на трудот

Социјална сигурност за сите

Утврдување на минимум социјална заштита и изградба на сеопфатни системи за социјална сигурност

КРАТОК ПРЕГЛЕД

Авторски права © Меѓународна организација на трудот 2013
Првпат објавена во 2013 година

Публикациите на Меѓународната организација на трудот го уживаат авторското право врз основа на Протоколот 2 од Универзалната конвенција за заштита на авторски права. Сепак, кратки извадоци од нив може да се репродуцираат без дозвола, под услов изворот да е наведен. За правата на репродукција или преведување, треба да се обратите до МОТ, Публикации (Права и дозволи), Меѓународна организација на трудот, CH-1211 Geneva 22, Switzerland, или преку е-маил: pubdroit@ilo.org. Меѓународната организација на трудот ги очекува таквите барања.

Библиотеки, институции и други корисници регистрирани во организациите за заштита на авторски права може да направат копии во согласност со издадените дозволи за оваа намена. Посетете ја www.ifrro.org за да ја пронајдете организацијата за заштита на авторски права во вашата земја.

Стратегијата на Меѓународната организација на трудот. Социјална сигурност за сите: утврдување на минимумот на социјална заштита и сеопфатни системи за социјална сигурност: краток преглед/ Меѓународната организација на трудот, Технички тим за поддршка на пристојната работа и Канцеларија за Централна и Источна Европа. - Будимпешта: МОТ, 2013

ISBN 978-92-2-827844-6
ISBN 978-92-2-827845-3 (web pdf)

International Labour Organization; ILO DWT and Country Office for Central and Eastern Europe

Also available in English: The strategy of the International Labour Organization. Social security for all: building social protection floors and comprehensive social security systems – Geneva: ILO, 2012 (ISBN 978-92-2-126746-1; 978-92-2-126747-8 (web pdf))

Aussi disponible en français: La sécurité sociale pour tous: la stratégie de l'Organisation internationale du Travail: mettre en place des socles de protection sociale et des systèmes complets de sécurité sociale – Genève : BIT, 2012 (ISBN 978-92-2-226746-0; 978-92-2-226747-7 (web pdf))

También disponible en español: La estrategia de la Organización Internacional del Trabajo: seguridad social para todos: establecimiento de pisos de protección social y de sistemas integrales de seguridad social – Ginebra: OIT, 2012 (ISBN 978-92-2-326746-9; 978-92-2-326747-6 (web pdf))

social security / social protection / medical care / guaranteed income / family benefit / old age benefit / ILO Convention / ILO Recommendation / ILO Resolution / comment

02.03.1

ILO Cataloguing in Publication Data

Одредбите употребени во публикациите на МОТ, кои се во согласност со практиката на Обединетите нации и презентацијата на материјалот содржан во нив, не изразува било какво мислење од страна на Меѓународната канцеларија на трудот во поглед на правниот статус на било која земја, област или територија, или на нивната власт, или во поглед на промена на нејзините граници.

Одговорноста за мислења изразени во потпишани статии, студии и други придонеси, им припаѓа исклучително на нивните автори и Публикацијата не претставува одобрување од страна на Меѓународната канцеларија на трудот за мислењата изразени во нив. Повикување на имињата на фирмите и комерцијалните производи и процеси не вклучуваат одобрување од страна на Меѓународната канцеларија на трудот, а доколку одредена фирма, комерцијален производ или процес не се споменати, не е знак на неодобрување.

Публикациите на МОТ и електронските изданија, можат да се набават во поголемите книжарници или локалните канцеларии на МОТ во многу земји, или директно од ILO Publications International Labour Office, CH-1211 Geneva 22, Switzerland. Каталозите или списоците со нови публикации се достапни бесплатно од горенаведената адреса или преку е-маил: pubvente@ilo.org

Посетете ја нашата веб страница: www.ilo.org/publns

Содржина

	<i>Страница</i>
<i>Предговор</i>	v
<i>Благодарносѝ</i>	vii
<i>Најомена од уредниците</i>	vii
Вовед	1
I Резолуција и заклучоци кои се однесуваат на долгорочната дискусија за социјална заштита (социјална сигурност)	11
II Препорака која се однесува на националната минимум социјална заштита (Препорака за минимум социјална заштита), 2012 (бр. 202).....	31
III Резолуција за напорите што треба да се направат за минимум социјалната заштита да стане национална реалност ширум светот.....	41
<i>Референци</i>	43
<i>Додајок</i>	45
Конвенција која се однесува на минимумот стандард за социјална сигурност, 1952 (бр. 102)	45

Предговор

Овој документ ја претставува стратегијата за социјална сигурност на Меѓународната организација на трудот според договорот постигнат со консензус на владите и организациите на работниците и на работодавачите од 185 земји-членки на МОТ.

Социјална сигурност за сите: Утврдувањето на минимум социјална заштита и сеофатни системи за социјална заштита е резултат на децениското истражување, економски, финансиски и студии од областа на осигурувањето и статистички истражувања, правни анализи, трипартитни консултации на глобално, регионално и национално ниво, консултации и соработка со наши блиски организации во системот на Обединетите нации и дијалогот со меѓународни финансиски институции, како и со голем број граѓански организации и, пред сè, интензивни разговори што се водеа на трите сесии на Конференцијата на Меѓународната организација на трудот (2001, 2011 и 2012).

Консензусот што произлезе од овие консултации и дискусии, конечно беше објавен во мај 2012 година, во форма на нов меѓународен стандард на трудот: Препорака за минимум социјална заштита, 2012 (бр. 202). Документите од консензусот кои мораа да бидат усвоени со донесување одлуки на меѓународно или, како во овој случај, на национално ниво, често ја губат предноста, но сепак, овој документ се издвојува како исклучок.

Во контекст на светската криза која се одбележа со незаборавен вртлог на: политичка, еколошка, економска и финансиска несигурност, Препораката испраќа силни пораки за оние кои донесуваат одлуки и креаторите на политики во сите делови на светот. Главните пораки се:

- Социјалната сигурност е човеково право, и на сите луѓе, без оглед на тоа каде живеат, треба да им се гарантира, барем, основна минимум социјална заштита.
- Социјалната сигурност претставува социјална и економска неопходност во борбата против сиромаштијата и социјалната исклученост и промовирање на развој, еднаквост и еднакви можности.
- Минимумот социјална заштита е економски прифатлив и може да се воведе, исполни или да се одржува насекаде, во согласност со националните околности.
- Минимумот социјална заштита треба да се состои од најмалку четири основни гаранции од областа на социјалната сигурност: основна здравствена заштита, како и основна сигурност на приходите за

време на: детството, работно активното доба и староста за целото население и за сите деца.

- Секое општество, исто така, треба да развие стратегии за подобрување на нивото на социјална сигурност, согласно стандардите на МОТ за социјална сигурност, во согласност со развојот и проширувањето на нивните економии и финансиски можности.

Суштината на овие пораки е следната: за било кое општество не е оправдано одложувањето на изградбата на социјална сигурност за своите членови, и тоа може да се направи во било која фаза на развој, дури и постепено. Општеството може да се развива со почитување на еднаквоста.

Земјите-членки на МОТ, претставени од владите, работодавачите и работниците, се посветени на оваа стратегија. Тие ја имаат преземено одговорноста за зајакнување на социјалната сигурност за луѓето во нивните земји и за изградба на национална минимум социјална заштита и, постепено, сеопфатни системи за социјална сигурност.

Оваа Препорака е силен придонес на Меѓународната организација на трудот за постигнувањето на целите на Милениумските развојни цели (МРЦ) и дебатата што следела.

Претпочитајќи да ги оставиме заклучоците на 100-тата Конференција на Меѓународната организација на трудот во 2011 година и Препораката усвоена на 101-та Конференција во 2012 година да говорат сами за себе, ние само ќе дадеме краток вовед кој ќе го поведе читателот низ овие документи.

Консензусот кој е постигнат е извонреден, а платформата за социјална заштита има добиено голема поддршка, што е доста охрабрувачки. Сепак, колку што е важна самата стратегија, толку е важна и нејзината реализација, а успешната примена ќе зависи од посветеноста и активностите на многумина - во национални рамки и надвор од нив. Доколку по една деценија од сега ќе можеме да кажеме дека стратегијата на МОТ е прифатена и се користи за да помогне да се направи позитивна разлика во животот на луѓето, ќе можеме да кажеме дека била успешна. Јас ви препорачувам да ја примените на вистинскиот начин.

Гај Рајдер (Guy Ryder)

Генерален директор на Меѓународната организација на трудот

Благодарност

Овој документ е резултат на работата и посветеноста на стотина луѓе кои придонеа за формулирање на стратегија во владите, во организациите на работниците и работодавачите, на академско ниво, во граѓанското општество и во меѓународните организации, вклучувајќи ја и Меѓународната организација на трудот. Не е можно да се споменат сите. Имињата на оние кои како членови на Одборот за социјална сигурност учествуваа на 100-тата и 101-та Конференција на Меѓународната организација на трудот се наведени на крајот од овој документ. Тие донесоа конечни одлуки и ја усвоија стратегијата и Препораката како претставници на сите оние кои придонесоа за нејзиниот развој. Голема благодарност до сите нив.

Напомена од уредникот

Оваа публикација е превод на истоимената публикацијата на МОТ. Сепак, овој краток преглед не вклучува два анекса и референците од релевантните публикации наведени во оригиналното издание, но затоа е дополнет со Конвенцијата за социјална сигурност (минимум стандарди), 1952 година (бр. 102).

Вовед

Меѓународната организација на трудот (МОТ) во одлуките и заклучоците¹ усвоени на Меѓународната конференција на трудот,² на 100-тата седница во јуни 2011 година, усвои стратегија како одговор на предизвикот на проширување на покриеноста со социјална сигурност и натамошен развој и одржување на сеопфатните системи за социјална сигурност. Врз основа на претпоставката дека социјалната сигурност е човеково право, како и општествена и економска неопходност, на Конференцијата се истакна дека надминувањето на пропусти-те во системот на социјална сигурност е од приоритетно значење за правичен економски раст, социјална кохезија и обезбедување пристojна работа за сите жени и мажи. Согласно тоа, учесниците упатија на проширување на обемот на социјалната сигурност со примена на дводимензионален пристап, земајќи ја предвид изградбата на сеопфатни системи за социјална сигурност.

На својата 101. редовна седница, во јуни 2012 година, Конференцијата усвои нов меѓународен стандард за социјална сигурност, Препораката за минимум социјална заштита 2012 (бр. 202),³ која ја дополнува стратегијата на МОТ за социјална сигурност. Оваа Препорака ги дополнува постојните стандарди на МОТ за социјална сигурност и претставува „флексибилен, но значаен водич за земјите-членки во градењето на минимум социјална заштита во рамките на сеопфатни системи за социјална сигурност приспособени според националните околности и одредено ниво на развој“.⁴

Дводимензионалната стратегија на МОТ дава јасни насоки за идниот развој на социјалната сигурност во земјите кои се наоѓаат во различни фази на развој. Ефикасни национални стратегии за проширување на социјалната сигурност кои, во согласност со околностите во одредена земја, би требало да имаат за цел постигнување универзална заштита на населението преку обезбедување на, барем, минимум сигурност во однос на приходите и пристап до основната здравствена заштита (хоризонтална димензија) и постепено обезбедување на повисоки нивоа на заштита согласно современите стандарди на МОТ за социјална сигурност (вертикална димензија). Согласно националните приоритети, ресурси и околности, таквите дводимензионални стратегии треба да имаат за цел градење и одржување на сеопфатни и соодветни системи за социјална сигурност.

И одлуките и заклучоците, како и Препораката, се однесуваат на политиката и институционалниот контекст на социјалната сигурност, улогата на социјалната сигурност и потребата од неа, стратегијата за проширување на доменот на социјалната сигурност, достапност и финансирање на социјалната сигурност, управувањето со социјалната сигурност и улогата на стандардите за социјална сигурност на МОТ. Овие документи, исто така, ја нагласуваат

улогата на владата и нејзините партнери во спроведувањето на социјалната сигурност, нагласувајќи го фактот дека владата има примарна одговорност за обезбедување ефективен пристап до социјална сигурност за сите, како и дека ефикасниот социјален дијалог игра клучна улога во: формулацијата, примената и надзорот на стратегијата на социјална сигурност и обезбедувањето на добро управување со системите на националната социјална сигурност. Овластувањето со кое МОТ им помага на земјите-членки во сите аспекти на пропишување и примена на нивните национални стратегии и политики за социјална сигурност, со овие документи се потврдува и понатаму се одредува.

Стратешките насоки на МОТ изнесени во одлуките и заклучоците од 2011, како и во Препораката, дополнително го унапредуваат новиот консензус за социјална сигурност постигнат на 89-тата седница на Конференцијата, во 2001.⁵ Со нив е унапредена трипартитната посветеност да се прошири социјалната сигурност за сите кои имаат потреба, што е опфатено со Декларацијата од Филаделфија (1944) и делот од Уставот на МОТ, и повторно потврдено во Декларацијата на МОТ за социјална правда за праведна глобализација (2008), каде што се истакнува неразделивоста, меѓусебната поврзаност и заемната поддршка на вработувањето, социјалната заштита, социјалниот дијалог и правата од работа, односно четирите стратешки цели на Програмата за пристојна работа.

Во однос на важноста на стратешките насоки дадени од страна на Конференцијата, за проширување на социјалната сигурност, оваа публикација ги содржи, заради полесно снаоѓање, одлуките и заклучоците донесени во 2011 година (Дел I), како и Препораката бр. 202 (Дел II) и Резолуцијата која се однесува на напорите минимум социјалната заштита да се направи национална реалност во светот (Дел III)⁶ – последните два документа се усвоени во 2012 година. Овие текстови го одразуваат глобалниот трипартитен консензус постигнат од страна на 185 земји-членки на МОТ, во врска со важноста, улогата и природата на социјалната сигурност во рамките на националниот, социјалниот и економскиот развој. Ова општо спознавање јасно се одразува во говорите на членовите на 100-тата и 101-та седница на Конференцијата, чиишто извадоци се наоѓаат во Анекс I*.

Стратегијата на МОТ за проширување на социјалната сигурност се развива во текот на повеќе години, поттикната од придонесот на членови и експерти од многу земји. Многу луѓе од различни профили со години придонесуваат преку размена на искуства и мислења, што помогна да се утврди дека оваа стратегија е добро избалансирана и релевантна за различни национални контексти и значително го менува животот на луѓето ширум светот. Во обид да се оддаде признание за овие значајни придонеси, во Анекс II** од оваа публикација се

* Овој анекс е испуштен при изработка на овој краток преглед. Да се види напомената на уредникот.

** Види ја претходната фуснота.

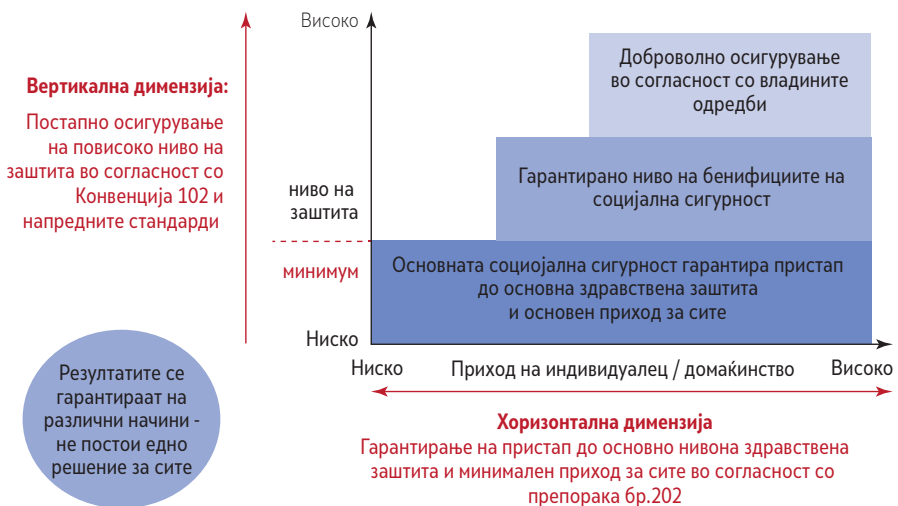
наведени имињата на: претставници на влади, организации на работодавачите и работниците, експерти, претставници на меѓународни организации и други кои придонесоа за овој процес на различни начини, вклучително и многу други кои, во различни околности, работеле неуморно во текот на многу години, за социјалната сигурност да стане реалност за што поголем број луѓе.

Дводимензионална стратегија за проширување на социјалната сигурност

Дводимензионалната стратегија за проширување на социјалната сигурност, како што е дефинирано во одлуките и заклучоците од 2011 година, и дополнета во Препораката бр. 202, се состои од следниве елементи:⁷

- воспоставување и одржување на минимум социјална сигурност како основен елемент на националните системи за социјална сигурност (*хоризонтална димензија*)
- спроведување на стратегии за проширување на социјалната сигурност која постепено обезбедува повисоко ниво на социјална сигурност за што повеќе луѓе, врз основа на стандардите за социјална сигурност (*вертикална димензија*).

Оваа дводимензионална стратегија за проширување на социјалната сигурност треба да има за цел градење на сеопфатни системи за социјална сигурност, во согласност со националните приоритети, ресурси и околности. Тоа може да се илустрира на следниот начин:

Принципите кои треба да се применуваат од страна на земјите-членки при проширување на покриеноста на социјалната сигурност во хоризонтални и вертикални димензии, утврдени се во Препораката бр. 202,⁸ во која вкупната и примарната одговорност на државата се издвојува како најважен принцип кој ги опфаќа сите други принципи.

Првата група на принципи се однесува на: дизајнот на системот за социјална сигурност и неговите компоненти, дефинирање на овластувањата и личната покриеност, и воспоставување на правна рамка. Заштитата треба да биде универзална, заснована врз социјална солидарност, со цел да се постигне социјална инклузија, дури и за оние лица кои се дел од неформалната економија. Таква универзална социјална заштита може да се постигне прогресивно, вклучувајќи и поставување цели и временски рамки. Таквата заштита треба да биде врз основа на принципите на недискриминација, полова еднаквост и почитување на посебните потреби. Правата на надоместоци треба да бидат пропишани со национален закон и проследени со ефикасни и достапни жалбените постапки. Правата и достоинството на лицата опфатени со социјалната сигурност треба да се почитуваат. Доделувањето на бенефициите треба да биде соодветно и предвидливо.

Втората група на принципи се однесува на: примената, финансирањето, управувањето, координацијата и следењето на системите за социјална сигурност. При утврдувањето и примената на минимум социјалната заштита и стратегиите за проширување на социјалната сигурност, државите-членки треба да ги имаат предвид разните методи и пристапи, вклучувајќи ги и оние кои се однесуваат на механизмите за финансирање и системите за испорака. Овие мерки треба да се засноваат врз солидарност во финансирањето, со вложување напор да се постигне оптимална рамнотежа меѓу интересите и одговорностите на оние кои го финансираат системот и оние кои се корисници на бенефициите за социјална сигурност. Истовремено, овие мерки треба да обезбедат:

- финансиска, фискална и економска одржливост која подразбира социјална правда и еднаквост;
- транспарентно, одговорно и стабилно финансиско управување и администрација;
- усогласеност на политиката за социјална заштита со општествената, економската и политиката за вработување;
- усогласеност помеѓу институциите одговорни за обезбедување социјална заштита преку обезбедување висококвалитетни јавни услуги, за ефективна и ефикасна примена;
- редовно следење на примената, како и периодично оценување; и

- целосно почитување на слободата на колективното преговарање и слободата за здружување на сите работници, како и трипартитно учество на репрезентативните организации на работодавачите и работниците и консултирање со сите други релевантни и репрезентативни организации на засегнатите лица.

Хоризонтална димензија: национална илајџформа за социјална заштита

Хоризонталната димензија на стратегијата на МОТ се состои од „брзо спроведување на националната минимум социјална заштита, вклучувајќи основни гаранции за социјална сигурност, за да се осигури дека во текот на животниот циклус сите кои имаат потреба, можат да си дозволат и да имаат пристап до основната здравствена заштита и да имаат гарантирана сигурност на приходот во висина на, барем, национално дефинираното минимално ниво“.⁹

Во овој поглед, Препораката бр. 202 пропишува дека земјите-членки треба да утврдат и да одржуваат национална минимум социјална заштита. Таа претставува збир од национално дефинирани основни гаранции за социјална сигурност кои обезбедуваат заштита, која има за цел спречување или ублажување на сиромаштијата, ранливоста и социјалната исклученост. Овие гаранции треба да обезбедат, во најмала рака, во текот на животниот циклус, сите кои имаат потреба, да имаат пристап до основната здравствена заштита и дека основните приходи ќе им бидат загарантирани. Сè ова заедно треба да обезбеди ефективен пристап до основните добра и услуги, кои како такви се пропишани на национално ниво.

Националната минимум социјална заштита треба да ги содржи најмалку следните четири гаранции за социјална сигурност, кои се дефинирани како задолжителни на национално ниво:¹⁰

- (а) пристап до основната здравствена заштита, вклучувајќи го и мајчинството;
- (б) основна сигурност на приходи за деца, која подразбира обезбедување храна, образование, грижа и други неопходни производи и услуги;
- (в) основна сигурност на приходи за работноактивни лица кои не се во можност да заработат доволно пари, особено во случаи на: болест, невработеност, породилно отсуство и инвалидност;
- (г) основна сигурност на приходи за постари лица.

Ваквите гаранции треба да бидат обезбедени за целото население и сите деца, како што е пропишано во националните закони и прописи, во согласност со постојните меѓународни обврски.¹¹

Исто така, во Препораката бр. 202 е наведено дека основните гаранции за социјална сигурност треба да се утврдат со закон. Националните закони и прописи треба да го утврдат обемот, условите и нивото на бенефициите за реализација на овие гаранции, како и да се обезбедат ефикасни и достапни жалбени постапки.

Основните гаранции за социјална сигурност треба да се обезбедат преку најефикасната комбинација на бенефиции и системи во национален контекст. Бенефициите може да вклучуваат: бенефиции за деца и семејства; во случај на болест; мајчинство; инвалидитет; семејни бенефиции (пензии); бенефиции во случај на невработеност и гаранции за вработување, во случај на повреда при работа, како и сите други социјални бенефиции, во пари или во натура. Системите кои обезбедуваат такви бенефиции може да бидат: системот за универзални бенефиции; системот за социјална сигурност; системот за социјална помош; системот за негативното оданочување на приход; националниот систем за вработување и системот за поддршка при вработување.

До потребните финансиски средства може да се дојде преку различни методи со кои се активираат неопходните ресурси за обезбедување на финансиска, фискална и економска одржливост на националната минимум социјална заштита, земајќи ги предвид капацитетите за придонес на различните популациони групи. Таквите методи може да вклучуваат, поединечно или во комбинација: ефективно спроведување на наплатата на даноци и придонеси; измена на приоритетите на трошоците, или поширока и прогресивна основица за прибирање на средства.

Вертикална димензија: национални стратегии за проширување на социјалната сигурност

Нагласувајќи дека процесот на градење на сеопфатни системи за социјална сигурност не може да се запре на најниското ниво на заштита, членките на МОТ, во 2011 година, се согласија да ги применуваат „оние стратегии кои бараат да се обезбеди повисоко ниво на сигурност на приходите и пристап до здравствената заштита (земајќи ги предвид и настојувајќи да се придржуваат на покриеноста и системот за бенефиции утврден со одредбите на Конвенцијата бр. 102), за што е можно повеќе лица и што е можно побргу, врз основа, пред сè, на стратегиите кои имаат за цел постепено вклучување на оние кои работат на црно, во формалните економски текови“.¹²

Препораката бр. 202 обезбедува дополнителни насоки за формулирање и примена на стратегиите за проширување на националната социјална сигур-

ност, врз основа на националните консултации преку ефикасен социјален дијалог и социјално учество. Овие стратегии би требало приоритетно да се занимаваат со утврдувањето и одржувањето на минимум социјална заштита и да се обезбеди повисоко ниво на заштита за што е можно повеќе лица, во согласност со економските и финансиските капацитети на земјите-членки, и што е можно побргу. Повисоките нивоа на заштита може да вклучуваат поширок спектар на предвидените бенефиции, поширок опсег на лична покриеност, и повисоко ниво на бенефиции.

При изградба на сеопфатни системи за социјална сигурност, земјите-членки треба да имаат за цел да се постигне покриеноста и нивото на бенефиции кои се поставени во Конвенцијата за социјална сигурност (минимум стандарди), од 1952 (бр. 102), или со други конвенции и препораки на МОТ за социјална заштита за одредување понапредни стандарди.

Препораката бр. 202, исто така, нуди насоки за процесот кој државите-членки треба да го следат при формулирање и примена на стратегии за проширување на националната социјална сигурност. Таквиот процес треба да започне со поставување цели кои ги одразуваат националните приоритети; да се идентификуваат недостатоците и бариерите во рамките на заштитата; да се направат напори да се надминат недостатоците во заштитата на соодветен начин, да се дефинираат финансиските потреби и ресурси, како и временските рамки и поставување на редослед на соодветни стратегии. Посебен акцент се дава на подигање на свеста кај населението, вклучително и преку социјален дијалог.

Стратегиите за проширување на социјалната сигурност треба да го поддржат порастот на бројот на официјално вработените и намалувањето на неформално вработените, а треба и да се надополнуваат, секогаш кога тоа е можно, со активни политики за пазарот на трудот.

Кон сеопфатни системи за социјална сигурност

Двете димензии на стратегијата на МОТ за социјална сигурност се насочени кон градење и одржување на сеопфатни и соодветни системи за социјална сигурност кои се во согласност со целите на националните политики. Неопходна е усогласеноста со другите секторски политики, бидејќи на тој начин се обезбедува стратегиите за проширување на социјалната сигурност да бидат во согласност со примената на пошироки национални развојни планови во областа на економијата и заштитата на животната средина.

Стратегијата ја нагласува важноста на надзорот во напредокот на примената на минимум социјалната заштита на национално ниво и исполнувањето на другите цели на националните стратегии за проширување на социјалната

сигурност. Ова треба да се направи преку соодветни механизми дефинирани на национално ниво, вклучувајќи го и трипартитното учество на репрезентативните организации на работодавачите и работниците, како и преку консултации со останатите релевантни и репрезентативни организации на засегнатите лица. Државите-членки, исто така, би требало редовно да одржуваат консултации за да се оцени напредокот и да се дискутираат политиките за натамошно хоризонтално и вертикално проширување на социјалната сигурност. Препораката бр. 202, исто така, ги поттикнува земјите-членки да разменуваат информации, искуства и стручни мислења меѓу себе, како и со МОТ. При примената на оваа Препорака, земјите-членки може да побараат техничка помош од Меѓународната организација на трудот и други релевантни меѓународни организации, во согласност со нивните мандати.

Дводимензионалната стратегија на МОТ отвора едно ново поглавје во социјалната заштита. Потврдувајќи го човековото право на социјална заштита, оваа стратегија потврдува дека ова право, заедно со промовирањето на вработувањето, претставува економска и социјална неопходност за развој и напредок. Ја препознава важноста на универзалноста на заштитата, заснована врз социјалната солидарност, со цел за спречување и намалување на невработеноста, нееднаквоста, социјалната исклученост и несигурност, промовира еднакви можности и полова и расна еднаквост, и пружа поддршка на преминот од неформално, во формално вработување. Исто така, таа ја цени социјалната сигурност како средство за да ги поттикне луѓето да се прилагодат на промените во економијата и пазарот на трудот; признава дека системите за социјална сигурност дејствуваат како автоматски социјални и економски стабилизатори кои помагаат да се стимулира агрегатната побарувачка во време на криза, и да помогне за поддршката на транзицијата кон одржлива економија. Стратегијата ја нагласува севкупната и примарната одговорност на државата во согласност со националните приоритети и со ефикасно користење на националните ресурси, важноста на законските права, ефикасно управување и широк национален консултативен процес.

Сите овие елементи се од суштинско значење луѓето да живеат достоинствено, согледувајќи го човековото право на социјална сигурност и во негувањето на општествената инклузија и продуктивна економија.

Оваа стратегија е важен придонес на МОТ за глобалната дебата за минимум социјална заштита и иднината на социјалната сигурност, во време кога светот потресен од кризата е во потрага по нова рамнотежа меѓу економската и социјалната политика, со цел за постигнување на одржлив развој.

1. МОТ, 2011: Резолуција и заклучоци во врска со повеќекратната дискусија за социјална заштита (социјална сигурност), Меѓународна конференција на трудот, 100-та седница, Женева, 2011 година, во Привремениот запис (Женева, 2011), бр. 24: Извештај на Комитетот за повеќекратната дискусија за социјална заштита, и се репродуцира во Дел I од оваа публикација. Резолуцијата и заклучоците беа донесени по расправата за Извештајот на МОТ: Социјална сигурност за социјална правда и праведна глобализација: Долгорочната дискусија за социјална заштита (социјална сигурност) под Декларацијата на МОТ за социјална правда за праведна глобализација, Извештај VI, Меѓународна конференција на трудот, 100-та седница, Женева, 2011 година.
2. Здружувајќи ги претставниците на владите, работодавачите и работниците од сите 185 земји-членки на МОТ, Меѓународната конференција на трудот е орган на МОТ кој донесува одлуки за општите стратегии на Организацијата, воспоставува и утврдува меѓународни стандарди кои се однесуваат на трудот.
3. Препораки кои се однесуваат на минимум национална социјална заштита (Препорака за минимална социјална заштита, 2012 - бр. 202). Истата беше усвоена со 453 гласови за и еден глас против.
4. Резолуција и заклучоци кои се однесуваат на долгорочната дискусија за социјална заштита (Социјална заштита), 2011, став 31.
5. Резолуција и заклучоци во врска со социјалната сигурност, Меѓународна конференција на трудот, 89-та седница, Женева, 2001 година. Види, исто така: Социјална сигурност: Нов консензус (Женева, 2001).
6. Резолуција за тоа утврдувањето на минимум социјалната сигурност да стане национална реалност ширум светот, Меѓународна конференција на трудот, 101. седница, Женева, 2012, Привремен запис (Женева, 2012), бр. 14: Извештај на Одборот за минимум социјална заштита, испечатен и во Дел III од оваа публикација.
7. Препорака бр. 202, став 1 и 2. Видете, исто така, Заклучоци во врска со долгорочната дискусија за социјална заштита (социјална сигурност), 2011, ставови 8-14.
8. Препорака бр. 202, став 3.
9. Заклучоци во врска со долгорочната дискусија за социјална заштита (социјална сигурност), 2011, став 9.
10. Препорака бр. 202, ставови 4 и 5.
11. Ibid. став 6.
12. Заклучоци во врска со долгорочните дискусии за социјална заштита (социјална сигурност), 2011, став 11.

ДЕЛ I

Резолуција и заклучоци кои се однесуваат на долгорочната дискусија за социјална заштита (социјална сигурност)

Резолуција за долгорочната дискусија за социјална заштита (социјална сигурност)¹³

Генералната конференција на Меѓународната организација на трудот, на состанокот во Женева, на својата 100-та седница, 2011 година,

Отворајќи ја, во согласност со Декларацијата на МОТ за социјална правда за праведна глобализација, долгорочната дискусија врз основа на Извештајот VI, *Социјална сигурносѝ за социјална ѝравда и ѝраведна ѝлобализација*,

1. Ги донесе следниве заклучоци,
2. Го повикува Управниот орган на Меѓународната организација на трудот (како резултат на долгорочната дискусија за социјална заштита - социјална сигурност, а во согласност со следниве заклучоци кои ја препознаваат потребата за препорака), на дневен ред на 101-та седница на Меѓународната конференција на трудот, 2012 година, да стави точка за утврдување на стандарди, именувана како: „Утврдување на автономен предлог за минимална социјална заштита“, со цел да се усвои споменатата Препорака, и
3. Го повикува Управниот орган на Меѓународната организација на трудот со должно внимание да ги разгледа следните заклучоци за планирање на идните активности за социјална заштита (социјална сигурност) и да побара од генералниот директор да ги земе предвид при изготвувањето и спроведувањето на програмата и буџетот за наредните две години, како и при издвојување на други средства што можат да бидат достапни во текот на тој двогодишен период (2012 - 2013 година).

Заклучоци кои се однесуваат на долгорочната дискусија за социјална заштита (социјална сигурност)¹⁴

Политика и институционален контекст

1. Со новиот консензус за социјална сигурност постигнат на Меѓународната конференција на трудот, на 89-тата седница во 2001 година, највисок приоритет им се даде на политиките и иницијативите кои можат да донесат социјална сигурност за оние кои не се опфатени со постојните системи. Како резултат на тоа, Меѓународната организација на трудот во 2003 година започна глобална кампања за социјална сигурност и покриеност за секого. Декларацијата на МОТ за социјална правда за праведна глобализација, усвоена на Меѓународната конференција на трудот, на 97. седница во 2008 година, повторно ја потврди трипартитната заложба за проширување на социјалната сигурност на сите кои имаат потреба од таква заштита, во рамките на Програмата за пристојна работа.
2. Меѓународната конференција на трудот, на 98. седница во 2009 година, ја потврди значајната улога на политиките за социјална заштита како одговор на кризата, а Глобалниот пакт за вработување ги повика членките „да го разгледаат, согласно околностите, градењето на системот за соодветна социјална заштита за сите, врз основа на основната минимум социјална заштита“. Пленарниот состанок на Генералното собрание на Обединетите нации за Милениумските развојни цели (МРЦ самит), во септември 2010 година, констатира дека „промовирањето универзален пристап до социјалните услуги и обезбедување на минимум социјална заштита може значајно да придонесе за консолидирање и постигнување натамошни развојни цели“, и со тоа е постигната согласност за Минимум социјална заштита кој од страна на Извршниот одбор на Обединетите нации е предложен во 2009 година.
3. На регионалните трипартитни состаноци на МОТ во: Латинска Америка, арапските држави, Азија и Пацификот, во текот на 2007 и 2008 година, се дискутирале за стратегиите за проширување на социјалната сигурност. Од тоа произлезе генеричката димензионална стратегија за проширување, која комбинира проширување на покриеноста на сите преку национално дефинирана минимум социјална заштита и постепена примена на повисоки нивоа на социјална сигурност, преку сеопфатни системи. Оваа стратегија е поддржана од трипартитната декларација од Јаунде (Камерун), за примена на Минимум социјална заштита усвоен на Вториот африкански симпозиум за пристојна работа во Јаунде, во 2010 година, и Резимето на трипартитната средба на експерти за стратегии за проширување на покриеноста на социјалната сигурност во 2009 година.

4. Овој консензус за социјалната сигурност е поддржан со Програмата за пристојна работа, вклучувајќи ги и нејзините четири столба: вработеност, социјален дијалог, социјална заштита и стандарди и основните принципи и права. Овие четири столба се неразделни, меѓусебно поврзани и заемно поддржувачки. Овие заклучоци за социјална сигурност се засновани врз овој контекст. Одржливите системи за социјална сигурност се клучен елемент во промовирањето на продуктивен економски раст, со почитување на правата. Тие се тесно поврзани со сите елементи на Програмата за пристојна работа и треба да се засноваат врз овластувањата во правна рамка. Трипартитноста и социјалниот дијалог, кои се засновани врз слободата на здружување и ефикасното препознавање на правото за колективно договарање, се клучни елементи за гарантирање на соодветна плата за работниците и, на тој начин, за зголемување на нивниот капацитет за плаќање на придонеси. Тие, исто така, придонесуваат за одржливоста на пошироките системи за социјална сигурност во кои, системите со плаќање придонеси и системите без плаќање придонеси се надополнуваат едни со други.

Појребa за социјална сигурносќ и нејзината улогa

5. Конференцијата го препознава и нагласува следното:

(а) Социјалната сигурност е човеково право.

Секој член на општеството има право на социјална сигурност, како што е наведено во Универзалната декларација за човекови права, член 22. На глобално ниво, голем број жени, мажи и деца немаат пристап до соодветна или било каква социјална сигурност. Препознавајќи го, во Декларацијата од Филадельфија, свеченото ветување на Меѓународната организација на трудот „дека ќе настојува да ги унапреди програмите на земјите-членки, со цел..... продолжување на мерките за социјална сигурност за да им се обезбеди основен приход на сите кои имаат потреба од таква заштита и сеопфатна здравствена нега“, земјите-членки ја потврдија посветеноста на МОТ за постигнување на соодветна социјална сигурност за сите.

(б) Социјалната сигурност е општествена неопходност.

Ефикасните национални системи за социјална сигурност се моќни алатки за обезбедување сигурност на приходите, за спречување и намалување на сиромаштијата и нееднаквоста, како и за промовирање социјална инклузија и достоинство. Тие се важна инвестиција во благосостојбата на работниците и на населението во целина, особено преку подобрување на пристапот до здравствена заштита, како и обезбедување сигурност на приходите и со тоа олеснување на пристапот до образование и намалување на детскиот труд, а особено елиминирање на најлошите форми на детски

труд. Социјалната сигурност ја зајакнува социјалната кохезија и на тој начин придонесува за градење социјален мир, инклузивни општества и праведна глобализација, со пристојни стандарди за живеење за сите.

(в) Социјалната сигурност е економска неопходност.

Целосно, пристојното и продуктивно вработување е најважниот извор на сигурни приходи. Социјалната заштита е клучна за да се обезбеди праведна поделба на плодовите на напредокот за сите. Одржливиот развој бара добро здравје, исхрана и образование, што може да поттикне транзиција од ниска продуктивност и активности на ниво на егзистенција, до високо продуктивни пристојни работни места и од неформална во формална економија. Социјалната сигурност, добро осмислена и поврзана со други политики, ја подобрува продуктивноста, вработеноста и го поддржува економскиот развој. Соодветната социјална сигурност ги охрабрува вложувањата во човечки капитал, и во корист на работниците и во корист на работодавачите, им овозможува на работниците да се прилагодат на промените и ги олеснува правичните и инклузивни структурни промени поврзани со глобализацијата. Како ефикасен автоматски стабилизатор во време на криза, социјалната сигурност придонесува за ублажување на економските и социјалните последици на економската криза, за подобрување на издржливоста и постигнување на побрзо закрепнување кон инклузивен раст.

Стратегии за проширување на социјалната сигурност

6. Многу земји во развој имаат направено значителен напредок во проширувањето на покриеноста на социјалната сигурност во текот на последната деценија. Тие претставуваат најдобар доказ дека проширувањето на социјалната сигурност е можно. И покрај напредокот и широката покриеност со социјална сигурност и понатаму остануваат многу празнини во многу земји од светот. Во некои региони, огромно мнозинство од популацијата е исклучено од социјална сигурност.

7. Ризикот да бидат исклучени од системот на социјална сигурност е особено висок кај одредени групи, вклучувајќи ги: работниците во неформалната економија и атипичните форми на вработување; ранливите работници во руралните и урбаните области; домашните работници; работниците мигранти; неквалификуваните работници и лицата со посебни потреби и хронични болести, вклучувајќи ги и оние заболени од ХИВ и СИДА. Жените се почесто соочени со исклучување од системот, за разлика од мажите, што се должи на дискриминација во текот на целиот живот, како и заради товарот што го носат за грижата и одговорноста за семејството. Децата на исклученото население често израснуваат во поединци со нарушена здравствена состојба и понизок

степен на исхранетост, што ја доведува во прашање нивната и иднината на нивните општества.

8. Покриеноста на празнините во опфатот (преку системот на социјална сигурност) е од највисок приоритет за правилен економски раст, социјална кохезија и пристојна работа за сите жени и мажи. Ефикасните национални стратегии за проширување на социјалната сигурност во согласност со националните приоритети, административната реализација и финансиските можности, придонесоа за постигнување на овие цели. Овие национални стратегии треба да се стремат кон постигнување на универзална покриеност на населението со, барем, минималните нивоа на заштита (хоризонтална димензија) и постепено обезбедување на повисоки нивоа на заштита водени од страна на современи стандарди за социјална сигурност на МОТ (вертикална димензија). Двете димензии на проширување на покриеноста со социјална сигурност се движат кон усогласување со барањата на Конвенцијата за социјална сигурност (минимум стандарди), 1952 (бр. 102) и подеднакво се важни и треба да се применуваат истовремено кога е можно.

9. Хоризонталната димензија би требало да има за цел брза примена на националната минимум социјална заштита која ги содржи основните гаранции за социјална сигурност со кои ќе се осигури дека во текот на животот сите кои имаат потреба можат да си дозволат и да имаат пристап до основните здравствени услуги и имаат сигурност на приходот, барем на национално дефинираното минимално ниво. Политиките за минимум социјална заштита треба да имаат за цел: подобрување на ефикасноста на пристапот до основните производи и услуги, промовирање на продуктивна економска активност и да се спроведат во тесна координација со други политики кои го поттикнуваат вработувањето, го намалуваат бројот на неформално вработените и бројот на несигурни и слабо платени работни места, обезбедуваат пристојни работни места и промовираат претприемништво.

10. Бидејќи пристапот за постоење на единствено решение за сите не е можен, секоја земја-членка треба да осмисли и примени свои гаранции за минимум социјална заштита според националните околности и приоритети дефинирани со учество на социјалните партнери. Додека очекуваните резултати од овие гаранции се од универзална природа, земјите-членки наоѓаат различни начини на спроведување на политиките за минимум социјална заштита, кои можат да вклучуваат и: системи за универзални бенефиции, социјално осигурување, јавни програми за вработување и планови за поддршка на вработувањето, како и планови за социјална помош кои обезбедуваат бенефиции само за оние со ниски примања, или соодветни комбинации на таквите мерки. За да биде ефикасен, овој вид политика бара соодветна комбинација на превентивни мерки, бенефиции и социјални услуги.

11. Процесот на градење на сеопфатни системи за социјална сигурност не може да се запре кај минималното ниво на заштита. Оттука, вертикалната димензија на стратегиите за проширување на социјалната сигурност во секоја земја-членка треба да се стреми кон обезбедување на повисоко ниво на сигурност на приходите и пристап до здравствена заштита (пред сè, имајќи ги предвид и напредувајќи кон степенот на покриеност и бенефициите опфатени со одредбите на Конвенцијата бр. 102) за што е можно повеќе лица и што е можно поскоро, базирано, како предуслов, врз политиките чија цел е да поттикнат учество на оние во неформалната економија и нејзината постепенa формализација. Како што се развиваат економиите и стануваат поиздржливи, сигурноста на приходите на лицата и нивниот пристап до здравствена заштита треба да бидат зајакнати.

12. Националните стратегии за проширување на социјалната сигурност треба да се применуваат во согласност со можностите на одредена нација и сет од основни принципи, односно со универзална покриеност на системот на социјална заштита, со прогресивна реализација со која се обезбедува непосредна заштита од дискриминација, со промовирање на еднаквост на половите, социјална и економска адекватност, бенефиции засновани врз правата, со финансиска и фискална одржливост, со добро управување со целокупната општа одговорност на државата и постојано учество на социјалните партнери, и конечно, институционалните и организациските прашања не треба да ги спречат соодветните резултати на примената заштита. Овие принципи треба да ја водат националната политика и стратешките одлуки.

13. Стратегиите за проширување на социјалната сигурност се тесно поврзани со политиките за вработување. Затоа, земјите-членки треба да обрнуваат особено внимание на градење на економската и социјалната рамка, која би била одржлива и која би влијаела врз порастот на бројот на пристојни работни места и продуктивни вработувања. Огромниот сектор на неформалната економија претставува особен предизвик за проширување на покриеноста со социјална сигурност. Социјалната сигурност и натаму останува централен столб на системите за социјална сигурност во повеќето земји-членки, но главно, се фокусира на вработените. Сепак, сè поголем број земји во развој постепено ја прошируваат покриеноста на социјалното осигурување кон други категории на работници, како што се: самовработените, оние кои работат дома, или работниците во руралните области и работниците кои работат во мали и микро-претпријатија и тоа така што го прилагодуваат обемот на бенефиции, придонеси и административни процедури. Вклучувањето на овие групи на работници во системот на социјалното осигурување е клучна компонента на формализирањето на вработувањето но, исто така, во системите кои се финансираат од данок, може да ги намали трошоците за бенефициите наменети за сиромашните работници во неформалниот сектор.

14. Земјите-членки треба да бидат охрабрани постојано да прават напори за постигнување на целта за премин од неформални во формални видови на вработување. Додека политиките за социјална сигурност имаат силна улога во постигнувањето на оваа цел, тие треба да бидат надополнети со фискална политика и политика за вработување, како и преку развивање на административни процедури насочени кон создавање на соодветни стимуланси за преминување кон формално вработување и намалување на трошоците за тоа. Земјите-членки треба да бидат охрабрани да се зајакне помошта за усогласување, промовирање и спроведување на законските рамки, вклучително и преку соодветна трудова и даночна инспекција, како и инспекција на социјалната сигурност, со цел намалување на измами и неформалност која подразбира прикриено вработување, непријавен бизнис и непријавени работници. Формализацијата на економијата е еден од клучните предуслови за долгорочен раст кој ќе ја зголеми основата на јавните приходи неопходни за финансирање на повисоките нивоа на социјална сигурност на оние кои плаќаат придонеси и даноци, како и бенефиции за оние кои немаат можност да учествуваат во плаќањето на придонеси.

Гарантирање доспајноси и финансирање на социјалната сигурност

15. Трошоците потребни за финансирање на системите за социјална сигурност се долгорочна инвестиција кај населението. Општествата кои не инвестираат во социјалната сигурност се соочуваат со значајни трошоци, како што се оние поврзани со недостатокот на здрава и продуктивна работна сила, економска несигурност и социјална исклученост. Од друга страна, инвестирањето во населението преку системите за социјална сигурност бара средства кои треба да бидат обезбедени од страна на претпријатијата, работниците, домаќинствата и други обврзници за плаќање придонеси и даноци. Затоа, од суштинско значење е да се изнајде рационална рамнотежа меѓу краткорочните и долгорочните трошоци и придобивки од системите за социјална сигурност за општеството и различни групи на финансиери и корисници.

16. Интервенциите за социјална сигурност треба да ги постигнат своите цели, во смисла на општествена и економска соодветност, на ефективен и економичен начин. Постојаното надгледување и проценка од страна на социјалните партнери на краткорочната и долгорочна ефективност и ефикасност на поединечните програми и системи за социјална сигурност, вклучително и преку актуарски истражувања, се важни механизми кои можат да доведат до реформи и промени секогаш кога е потребно. Во случај на системи со кои управува државата, соодветни се транспарентноста, консултациите и социјалниот дијалог. Во системи кои ги вклучуваат организациите на работниците

и работодавачите, обично соодветни се социјалниот дијалог и договорите.

17. Многу земји-членки, на сите нивоа на развој, веќе имаат применето елементи на национална минимум социјална заштита како дел од нивните напори во градењето на сеопфатни системи за социјална сигурност. Земјите-членки одбраа различни опции за да се обезбеди потребниот фискален простор, вклучувајќи и промена на приоритетите кога станува збор за трошоците, како и проширувањето на изворот на приходите. Одржливиот раст, прогресивното формализирање на вработувањето и високите нивоа на продуктивно вработување, се од суштинско значење за гарантирање на потребните финансиски средства кои се неопходни за да се прошири социјалната сигурност за секого.

18. Иако националната минимум социјална заштита треба да се финансира од домашни извори на приходи за да се обезбеди долгорочна одржливост, може да има случаи кога овие средства се недоволни за да се прошири минимумот социјална заштита за секого, во краток временски период. Меѓународната соработка може да игра важна улога во помагање на земјите-членки да го иницираат процесот и да се изградат националните основи за приходи, со цел да се обезбедат одржливи финансиски механизми.

19. За достапноста на системите за социјална сигурност доста се дискутира во контекст на демографските промени. Очекуваното зголемување на стапките на економска зависност во текот на следните децении предизвикува загриженост за одржливоста на системите за социјална сигурност. Старењето на населението ќе ги зголеми трошоците за пензии, здравствена и долгорочна нега, во следните децении. Меѓутоа, доказите сугерираат дека со овој предизвик може да се справиме преку правилно организирани системи. Потребните реформски процеси може да бидат успешно управувани преку балансирање на социјалните потреби и финансиските и фискалните услови, ако се вградени во добро информиран процес за социјален дијалог.

20. Неопходно е да се создаде позитивна синергија меѓу социјалната заштита, финансиската политика и економската политика, заради постигнување на одржлив раст и пристојно вработување на повисоко ниво. Интегрираните национални политики кои промовираат продуктивно вработување се неопходни за да се обезбеди одржливо финансирање, обрнувајќи внимание на можниот недостиг од квалификуван персонал, промовирање на продуктивноста, користење на една поширока разновидност на работната сила во однос на полот, возраста, националноста или етничкото потекло и овозможување на подобра рамнотежа помеѓу работата и семејните обврски за жените и мажите. Некои од опциите на политиката лежат во рамките на политиките за социјална сигурност, додека други опстојуваат во други сфери на политиките. Таквите опции може да вклучуваат:

(а) интегрирање на макроекономската, социјалната и политиката за вработу-

- тување кои даваат приоритет на пристојна работа;
- (б) претпазливо инвестирање на резервите за социјална сигурност;
 - (в) изградба на квалитетни јавни служби кои ја зголемуваат ефективноста на системите за социјална сигурност;
 - (г) промовирање на социјален дијалог, ефективно признавање на правото за колективно преговарање и слобода на здружување;
 - (д) промовирање и зајакнување на окружување кое овозможува одржливи претпријатија, со цел за пораст на вработеноста и пристојна работа;
 - (ѓ) инвестирање во образованието, стручни вештини и доживотно учење;
 - (е) промовирање на добро управување со миграцијата на работната сила;
 - (ж) олеснување на усогласеноста меѓу работните и семејните обврски за жените и мажите, како и обезбедување ефективен пристап до сеопфатните социјални услуги заради исполнување на потребите од заштита, вклучително и грижата за децата, старите лица, лицата кои живеат со ХИВ и СИДА и лицата со посебни потреби. Ова вклучува заштита на бремените, што подразбира соодветна нега на мајката и бебето пред и по породувањето, како и гаранција на приходи и друг вид на поддршка за жените во текот на последните недели од бременоста и во првите недели по породувањето;
 - (з) политики кои им овозможуваат на сите работници, вклучувајќи ги и оние со атипично вработување, да ги искористат предностите на социјалната сигурност;
 - (с) промовирање на учеството во работната сила на жените преку порамноправен третман кој создава подобри можности за вработување, намалување на сегментацијата на пазарот на трудот помеѓу мажите и жените, елиминирање на родовите разлики кога станува збор за платите и обезбедување еднакви можности за професионален развој;
 - (и) олеснување на ефективно преминување од училиште кон работа;
 - (ј) подобрување на рехабилитацијата на работниците со намален работен капацитет, вклучувајќи и лична поддршка и обука, каде што е соодветно, со цел да го охрабрат нивното учество на пазарот на трудот;
 - (к) комбинирање на функцијата на социјалната сигурност како замена на приходот со активните политики на пазарот на трудот, како и помош и стимуланти кои промовираат реално учество на формалниот пазар на труд.

21. Обезбедувањето соодветно учество во работната сила на повозрасни жени и мажи често е од суштинско значење за адаптација на системите на социјална сигурност на демографските промени. Покрај политиките кои

промовираат целосна вработеност, мерките за промовирање на вработувањето на постари работници може да вклучуваат:

- (а) инвестирање во технологии и мерки за безбедност и здравје при работа што овозможуваат продуктивно вработување на повозрасните работници и работниците со посебни потреби и здравствени нарушувања;
- (б) подигање на стапката на учество во работната сила на повозрасните работници преку елиминирање на возрасната дискриминација и обезбедување на стимуланти за работниците и работодавачите за пристапување кон реструктурирање на претпријатијата преку иновативни работни аранжмани;
- (в) воведување на општествено прифатливи правила преку транспарентен процес, вклучувајќи го и социјалниот дијалог и трипартизмот, кои се однесуваат на возраста на која луѓето се повлекуваат од пазарот на трудот, а кои што треба да се одраз на оддржливата врска меѓу времетраењето и барањата на работниот век и пензионирањето, водејќи сметка за прашањата како што се: условите за работа, работниот стаж и признавањето дека пензионирањето е легитимен дел од животниот циклус.

Управување со социјална сигурност

22. Системите за социјална сигурност треба да бидат добро управувани и да се применуваат со цел да се обезбеди ефективност во остварувањето на договорените цели, ефикасност во користењето на средствата и транспарентност, за да се стекне довербата на оние кои ги финансираат и имаат корист од овие системи. Активното вклучување на сите заинтересирани страни, а особено работниците и работодавачите, преку ефективни механизми за социјален дијалог и трипартитен надзор, е едно од најважните средства за обезбедување добро управување на системите за социјална заштита.

23. Општата одговорност за ефективен и ефикасен систем за социјална сигурност е на државата, особено кога станува збор за политички ветувања и во однос на поставување на соодветна политика, правни и регулаторни рамки и систем за надзор, кои гарантираат соодветно ниво на бенефиции, добро управување и менаџмент и заштита на стекнатите права на корисниците на услуги и останатите учесници во системот.

24. Колективното преговарање и слободата на здружување играат важна улога вомагањето на работодавачите и работниците да преговараат за одредбите за социјална сигурност, вклучително и за професионални и други дополнителни системи. Договорите треба да бидат во контекст на државната регулаторна рамка.

25. Социјалниот дијалог е од суштинско значење за идентификување и дефинирање на приоритетните цели на политиката на овој систем; во креирањето

на соодветни бенефиции, во утврдувањето на условите за остварување на правата и методите на исплата; за распределба на финансискиот товар меѓу генерациите и меѓу обврзниците кои плаќаат придонеси и даночните обврзници, како и за потребата да се најде правична рамнотежа помеѓу социјалните очекувања и финансиските ограничувања.

26. Социјалниот дијалог е важно средство за придонес кон постојаното следење на финансиската одржливост и социјална соодветност, ефективност и ефикасноста на управувањето и администрацијата на системот. Исто така, важен е при спроведувањето на постојните закони за социјална сигурност, така што придонесите се платени од страна на сите оние кои се должни да ги платат, а бенефициите се одобрени на сите оние кои ги исполнуваат условите. За ова е потребна добра финансиска подготвеност и добро обучени јавни инспекциски служби кои треба да промовираат и обезбедат спроведување на законот и да го спречат непочитувањето на обврските за уплата на придонесите, измамата и корупцијата. Исто така, има потреба од активно следење од страна на работодавачите, работниците и другите засегнати страни.

27. За да имаат активна улога во обезбедувањето на добро управување со социјалната сигурност, работодавачите треба да бидат свесни и да ги разберат постојните одредби за социјална сигурност и новите предизвици. Земјите-членки треба да го имаат предвид вклучувањето на основните знаења за социјалната сигурност во образованието и наставните програми за обука на различни нивоа на националните образовни системи. Организациите на работодавачите и работниците треба да изградат значителни капацитети, за да бидат во можност да го споделат знаењето за социјалната сигурност со нивните членови, како и активно да учествуваат во социјалниот дијалог за политиките за социјална сигурност и во следењето и надзорот во рамките на системот за социјална сигурност.

Улогата на стандардите на МОТ

28. Актуелните¹⁵ стандарди на МОТ за социјална сигурност, а особено Конвенцијата бр. 102, претставуваат единствен сет на минимум стандарди за националните системи на социјална сигурност кои се меѓународно прифатени. Тие поставуваат принципи од кои зависи креирањето, финансирањето, управувањето и надзорот на националните системи за социјална сигурност. Конвенцијата бр. 102 продолжува да служи како камен-темелник и референца за постепен развој на сеопфатна покриеност на социјалната сигурност на национално ниво. Неколку земји-членки кои во моментот спроведуваат успешни и иновативни политики за проширување на социјалната сигурност, неодамна ја ратификуваа Конвенцијата бр. 102, додека останатите членки ја покажаа нивната намера да го сторат истото.

29. Сè почестата ратификација и ефикасна примена на Конвенцијата бр. 102, како и други конвенции од областа на социјалната сигурност, остануваат клучен приоритет за земјите-членки. Затоа, од суштинско значење е: да се издигне свеста и разбирањето на стандардите на МОТ за социјална сигурност; да се идентификуваат пропустите во покриеноста кои можат да спречат натамошна ратификација на Конвенцијата; креирање политики кои би можеле да ги пополнат овие пропусти. Исто така, постои потреба за ширење информации за условите за спроведување на овие инструменти, како и за посебни заложби за градење капацитетите и обука на социјалните партнери, а со тоа и зајакнување на улогата на социјалниот дијалог при спроведувањето на стандардите.

30. Како што е наведено во исходот на дискусијата на Генералното истражување за социјална сигурност во 2011 година, од страна на Комитетот за примена на стандарди, јазикот на одредени одредби од Конвенцијата бр. 102 често се толкува како родово пристрасен. Постои потреба за прагматично решение што ќе овозможи толкување на Конвенцијата на начин кој би одговарал за двата рода, а притоа да нема потреба од ревидирање на самиот инструмент или слабеење на пропишаните нивоа на заштита и покриеност на населението. Ова би можело да ги олесни натамошните ратификации од страна на голем број земји-членки.

31. Во склоп на обновената поддршка за обезбедување на најмалку основно ниво на социјална сигурност преку воспоставување на минимум социјална заштита, постои потреба за Препорака како дополнување на постојните стандарди, што ќе обезбеди флексибилни, но значајни насоки за државите-членки за утврдување на минимум социјална заштита во рамките на сеопфатен систем на социјална сигурност, прилагоден на националните околности и нивоа на развој. Таквата препорака треба да биде промотивна, родово коректна и да овозможи флексибилна примена од страна на сите земји-членки, со користење на различни методи и ресурси, согласно своите можности, како и сопствена временска рамка за прогресивна примена. Елементи од можните препораки за минимум социјална заштита се наведени во Додатокот на овие заклучоци.

Улогата на властите и социјалните партнери

32. Владите имаат примарна одговорност за обезбедување на ефикасен пристап до социјална сигурност за секого. Ефикасниот процес на социјален дијалог игра клучна улога во придонесот кон формулирање, примена и следење на политиките на социјална сигурност и обезбедување на добро управување на националните системи за социјална сигурност.

33. Владите на земјите-членки треба да го разгледаат и/или да го применат следното:

- (а) целосно преземање на одговорноста за социјална сигурност преку обезбедување соодветна политика, правна и институционална рамка, примена на ефективни механизми за управување и менаџмент, вклучувајќи и правна рамка за да се обезбедат и заштитат личните информации на поединецот содржани во нивната база на податоци за социјална сигурност;
- (б) јакнење на поврзаноста на политиките за социјална сигурност со политиките за вработување, макроекономските и другите социјални политики во рамките на пристојната работа, обрнувајќи особено внимание на промовирањето на прогресивната формализација на вработувањето и давање поддршка за продуктивно вработување;
- (в) развој на национална дводимензионална стратегија за проширување на системот за социјална сигурност, преку процес кој се заснова врз социјален дијалог и кој ги препознава пропустите во посакуваните нивоа на социјална сигурност и се обидува да ги отстрани тие пропусти на еден координиран и плански начин во текот на одреден период, со цел да се утврди минимум национална социјална заштита и изградба на сеопфатни системи за социјална сигурност;
- (г) осигурување дека политиките за социјална сигурност го земаат предвид менувањето на улогите на жените и мажите во однос на вработувањето и одговорностите за неа, промовирањето на родовата еднаквост, обезбедувањето заштита на мајчинството и поддршката за зајакнување на жените преку мерки за обезбедување на еднакви исходи за двата пола;
- (д) осигурување дека политиките за социјална сигурност одговораат на потребите на жените, мажите и децата во текот на сите фази на животниот циклус, во урбаните и во руралните средини, како и специфичните потреби на ранливите групи, вклучувајќи ги: староседелците, малцинствата, мигрантите, лицата со попреченост, лицата кои живеат со ХИВ и СИДА, сирачињата и ранливите деца;
- (ѓ) јакнење на системите на инспекцијата во областа на трудот и социјалната сигурност со цел подобрување на усогласеноста со прописите за социјалната сигурност и безбедност и здравје при работа и прописи од областа на здравственото осигурување, со цел зајакнување на нивниот превентивен потенцијал преку промовирање на култура на здравје и безбедност;
- (е) склучување билатерални, регионални и мултилатерални договори за да се обезбеди еднаков третман во однос на социјалната сигурност, како и пристап и зачувување и/или обезбедување на правата за социјална сигурност за работниците-мигранти покриени со такви договори;
- (ж) обезбедување на финансиска, фискална и економска одржливост на

системи за социјална сигурност преку соодветни политики и различни механизми за финансирање, развиени во консултација или од социјалните партнери, како што е соодветно;

- (з) врамнотежување на подолг временски период, со учество на социјалните партнери на економската и социјалната соодветност на јавните и приватните системи за социјална сигурност;
- (с) вклучување на социјалните партнери и промовирање на ефикасен социјален дијалог за да се дефинираат најсоодветните национални политики за социјална сигурност и временски рамки за нивно прогресивно спроведување;
- (и) целосно спроведување на одредбите од Конвенцијата бр. 102 и други современи конвенции на МОТ за социјална сигурност и преземање соодветни мерки за да се ратификуваат овие конвенции;
- (ј) придонес за размена на информации, искуства и стручно мислење за политиките за социјална сигурност, како и практики, меѓу земјите-членки и со МОТ.

34. Организациите на работодавачите и на работниците треба да го разгледаат односно да го преземат следното:

- (а) издигнување на свеста и потребата за давање јавна поддршка на социјалната сигурност меѓу своите членови и пошироката популација, вклучувајќи ги и стандардите на МОТ во областа на социјалната сигурност;
- (б) активно учество во процесите на социјален дијалог, што има за цел изградба, примена и надзор на национална стратегија и политики за социјална сигурност, со цел да се одговори на зголемените потреби и капацитетите на работниците и претпријатијата;
- (в) придонесување за развојот на иновативни решенија, вклучувајќи ги и оние кои може да се однесуваат на економски шокови, структурните промени и одржливост, вклучително и преку колективното преговарање;
- (г) учество во дијалог за политиките во насока на воспоставување на национална минимум социјална заштита;
- (д) заедничко развивање на иницијатива за поддршка на транзицијата кон формално вработување и формални претпријатија;
- (ф) поддршка на развојот на стандарди за добри перформанси и одговорност за ефективно и одржливо функционирање на севкупните национални системи за социјална сигурност;
- (е) активно учествува во управувањето со институциите за социјална сигурност, со цел да се обезбеди ефикасно претставување на заштитените лица, даночните обврзници и обврзниците кои плаќаат придонеси;

- (ж) помагање на работниците и работодавачите во нивната комуникација со институциите за социјална сигурност, како и обезбедување на навремена наплата на придонесите и овозможување на придобивките;
- (з) соработка со Владата и со МОТ при промовирање на ратификацијата и ефикасната примена на Конвенцијата бр. 102.

Улога на МОТ и следни чекори

35. Конференцијата, во контекст на Глобалната кампања за социјална сигурност достапна за сите, од Меѓународната канцеларија на трудот го бара следното:

- (а) да им помага на земјите-членки, вклучително и преку национални програми за пристојна работа и соодветни услуги со технички совети, да ги поддржи во градењето и примената на дводимензионални национални стратегии, за да се прошири покриеноста на социјалната сигурност, вклучувајќи ја и националната минимум социјална заштита, во поширок контекст на сеопфатни национални социјални политики и политики за социјална сигурност;
- (б) да им помага на земјите-членки во процесот на формулирање и подобрување на управувањето, менаџментот и ефикасните системи за испорака на системите за социјална сигурност, и редовно да го проценува влијанието, способноста и одржливоста на политиките за социјална сигурност;
- (в) и натаму да ги јакне капацитетите на земјите-членки за осмислување, примена и надзор на системите за социјална сигурност кои одговораат на предизвиците, како што е промената на демографските трендови и миграцијата, како и за овозможување на нивното правилно функционирање;
- (г) да го поддржува потпишувањето на билатералните и мултилатералните договори кои имаат за цел обезбедување социјална сигурност на работниците-мигранти и нивните семејства;
- (д) да ја јакне водечката улога на МОТ во промовирањето на минимум социјална заштита на меѓународно и национално ниво, со учество на сите фактори и во партнерство со други меѓународни организации;
- (ѓ) да го поддржува развојот на макроекономски рамки и политики, вклучувајќи ги и мерките за активација, кои се погодни за создавање на квалитетно вработување и одржлив и ефикасен систем на социјална сигурност;
- (е) да ги поддржува земјите-членки во формулирањето и примената, во консултација со организациите на работодавачите и на работниците, на националните политики насочени кон олеснување на прогресивниот премин од неформална, во формална економија;

- (ж) да го промовира, на национално и на меѓународно ниво, социјалниот дијалог и улогата на социјалните партнери во формулирањето, управувањето и примената на сеопфатна и одржлива социјална сигурност за сите;
- (з) да вложува посебен напор за градење на капацитетите и обука на социјалните партнери за стандардите за социјална сигурност на МОТ, со што би ја зајакнале улогата на социјалниот дијалог за начинот на примената на стандардите;
- (с) да ги јакне капацитетите на социјалните партнери да се вклучат во политичкиот дијалог и управување со социјалната сигурност на национално ниво, преку натамошен развој на соодветни програми за обука, техничка помош и други средства;
- (и) да го проширува обемот на помош за конституентите, преку издигнување на свеста и разбирање на стандардите на МОТ за социјална сигурност и нивна примена, создавање на политики за надминување на пречките за ратификација и преземање иновативни иницијативи за промоција на современите конвенции на МОТ за социјална сигурност, особено Конвенцијата бр. 102;
- (ј) да развива, во соработка со учесниците на МОТ, водич за добри практики на социјална сигурност, кој ги обезбедува земјите-членки со практични насоки и претставува референтна точка за проценка и подобрување на нивните национални одредби за социјална заштита, вклучувајќи ги и општо-то и финансиското управување со социјална сигурност, креирањето на придобивките и доброто управување;
- (к) да ги јакне истражувачките капацитети на Меѓународната канцеларија на трудот, особено во однос на анализата на националните политики и практики за социјална сигурност, развој на алатки за проценка на перформанси, давање веродостојни статистички податоци и обезбедување на висок квалитет и транспарентност, со цел да им се помогне на владите на земјите-членки и социјалните партнери да донесуваат одлуки базирани на соодветна информираност;
- (л) да ја олеснува размената на искуства и добри практики, преносот на знаења и, со меѓусебен договор, преносот на технологии меѓу земјите-членки, вклучувајќи го промовирањето на соработката југ-југ и трипартитната размена на искуства и стручни знаења;
- (љ) да ја олеснува примената на мандатот на МОТ за социјална заштита преку подобрување на меѓународната кохерентност на политиките, нивната ефективност и ефикасност, вклучително и преку координирање на своите програми и активности и продлабочување на соработката системот на Обединетите нации, Меѓународниот монетарен фонд, Светската банка,

банките за регионален развој, Организацијата за европска соработка и развој, Европската комисија и други регионални организации, Меѓународното здружение за социјална сигурност и организациите на граѓанското општество. Оваа соработка е од клучно значење на национално ниво преку иницијативи водени од земјите;

- (м) да ја јакне соработката со Меѓународното здружение за социјална сигурност и други национални и меѓународни здруженија за социјална сигурност, како и организациите кои се нивни членки, со цел размена на информации и мобилизирање на стручноста за поддршка на техничките операции на МОТ;
- (н) проактивно и доследно да ја нагласува улогата на родовите во сите го-ренаведени активности, со цел да се промовира родовата еднаквост.

36. Конференцијата ќе побара од Генералниот директор да ги земе предвид овие заклучоци при подготовка на идните програми и предлози за буџетот и олеснување во изнаоѓањето вонбуџетски извори, вклучувајќи и додатни приходи со кои се надополнува редовниот буџет.

37. Конференцијата го повикува Управниот орган да отвори дискусија за можната Препорака од ставот 31, на дневен ред на 101-та седница на Меѓународната конференција на трудот во 2012 година.

38. Конференцијата го повикува Управниот орган да го земе предвид, во контекст на одлуката која се однесува на родовата еднаквост и употребата на јазикот во правните текстови на МОТ, прашањето на родово чувствителен јазик во стандардите на МОТ за социјална сигурност и да ја извести Конференцијата на некоја наредна седница.

39. Конференцијата бара од Генералниот директор да подготви акционен план за примената на други препораки на овие заклучоци и на резултатот од дискусиите на Комитетот за примена на стандарди и бара од Управниот орган да го разгледа тој план на својата 312. седница, во ноември 2011 година.

13. МОТ: Зборник, наведува, бр. 24. стр. 66. Достапни на: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/--ed_norm/--relconf/documents/meetingdocument/wcms_162049.pdf.

14. Исто, стр. 67-78.

15. Следните стандарди на МОТ за социјална сигурност до сега се разгледувани од страна на органите на МОТ: Конвенција бр. 102 за социјална сигурност (минимум стандарди), 1952; Конвенција бр. 118 за правото на еднакви можности и еднаков третман (социјална сигурност), 1962; Конвенција бр. 121 за придонеси за повреда при работа, 1964 [изменета и дополнета во 1980]; Конвенција бр. 128 за придобивки за инвалидност, старост и воени инвалиди, 1967; Конвенција бр. 130 за придобивки за здравствена заштита и болест, 1969; Конвенција бр. 157 за одржување на правата на социјална сигурност, 1982; Конвенција бр. 168 за промовирање на вработеност и заштита од невработеноста, 1988; и Конвенција бр. 183 за заштита на мајчинството, 2000.

Додашок

Елементи на можни препораки за минимум социјална заштита¹⁶

1. Општ контекст

A1. Секој член на општеството има право на социјална сигурност, како што е наведено во Универзалната декларација за човекови права, член 22. Социјалната сигурност е општествена и економска неопходност, предуслов за општествен и економски развој и важен елемент на пристојна работа за сите жени и мажи. Истата може да даде голем придонес за постигнување на Милениумските развојни цели.

2. Цел

A2. Препораката би се фокусирала на проширување на покриеноста на пошироки групи од населението (хоризонтално проширување на покриеност), а со тоа и поддршка на примената на националната минимум социјална заштита. Имајќи го предвид прогресивното обезбедување на повисоки нивоа на заштита (вертикално проширување на покриеност), Препораката ќе ги охрабри земјите-членки да ја ратификуваат Конвенцијата бр. 102 за социјална сигурност (минимум стандарди) 1952 година, а оние кои ја имаат ратификувано, да обезбедат нејзина ефикасна примена, како и примена на други современи конвенции на МОТ за социјална сигурност.

A3. Целта на Препораката би била да обезбеди упатство за земјите-членки за развивање на стратегија за проширување на социјалната сигурност компатибилна со пошироки национални стратегии на социјална, економска и политика на вработување и посебно да инсистира за намалување на сиромаштијата и формализација на неформалното вработување.

3. Принципи за примена

A4. Проширувањето на социјалната сигурност треба да го раководи државата и да го усогласи со националните потреби, приоритети и ресурси. Со цел да се поддржат земјите-членки во оваа задача, Препораката треба да прецизира одреден број принципи кои се однесуваат на креирањето и примената на националните стратегии за проширување на социјалната сигурност, во согласност со заклучоците на овој Комитет.

4. Опсег на инструментот

A5. Препораката треба да ги охрабри земјите-членки, преку ефективен процес на национален социјален дијалог, да ја осмислат стратегијата за социјална сигурност, која ќе ги идентификува недостатоците при постигнувањето на оние нивоа на заштита кои одговараат на одредена земја, и која има за цел коригирање на тие недостатоци и градење на сеопфатен систем за социјална сигурност, координирано и плански, во текот на одреден временски период, посветувајќи внимание и на работниците во неформалната економија.

A6. Хоризонталната димензија на стратегијата за проширување на социјалната сигурност треба да даде приоритет на примената на националната минимум социјална заштита, која се состои од четири основни гаранции во областа на социјалната сигурност (осигурени приходи на минимално национално ниво за време на детството, активниот работен век и староста, како и достапност до основната здравствена заштита). Овие гаранции ги поставуваат минималните нивоа на заштита кои, во случај на потреба, сите членови на општеството би требало да ги имаат. Бидејќи се фокусирани на постигнатите цели, овие гаранции не пропишуваат посебни форми на придонеси, механизми за финансирање или организација на распределбата на придобивките.

A7. Препораката би можела да ги охрабри земјите-членки, преку системите за социјална сигурност, да ги надминат пропустите во опфатот на населението кое поседува капацитет за плаќање на придонеси. Тоа ќе ги охрабри земјите-членки да ги ратификуваат современите конвенции на МОТ за социјална сигурност што е можно побргу, во процеси на националниот социјален и економски развој, како и да се обезбеди нивната најефикасна примена.

A8. Препораката треба да ги охрабри земјите-членки да креираат механизми за надгледување на проширувањето на социјалната сигурност и примената на националните основни гаранции за социјална сигурност. Исто така, може да ги покани земјите-членки да воспостават механизми, врз основа на ефикасен национален социјален дијалог, а со помош на кои и натаму би се проширувал опфатот во областа на социјалната сигурност врз основа на Конвенцијата бр. 102 и другите соодветни конвенции и да се изградат сеопфатни системи за социјална сигурност, во согласност со националните општествени потреби, како и економски и фискални капацитети.

16. МОТ: Меѓународна конференција на трудот, *Зборник*, бр. 24, стр. 78.

ДЕЛ II

Препорака која се однесува на националната минимум социјална заштита (Препорака за минимум социјална заштита), 2012 (бр. 202)¹⁷

МЕЃУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА НА ТРУДОТ

Препорака бр. 202

ПРЕПОРАКА КОЈА СЕ ОДНЕСУВА НА НАЦИОНАЛНАТА МИНИМУМ СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Генералната конференција на Меѓународната организација на трудот, Која беше одржана во Женева од страна на Управниот орган на Меѓународната организација на трудот и се состана на своето 101. заседание, на 30 мај 2012 година, и

Повторно потврдувајќи дека правото на социјална сигурност е човеково право, и

Признавајќи дека правото на социјална сигурност, заедно со промовирањето на вработувањето, е економска и општествена потреба за развој и напредок, и

Признавајќи дека социјалната сигурност е значајно средство за спречување и намалување на сиромаштијата, нееднаквоста, социјалната исклученост и социјалната несигурност, промовирање на еднакви можности и полова и расна еднаквост, и давање поддршка на преминот од неформално, во формално вработување, и

Имајќи предвид дека социјалната сигурност е инвестиција во луѓето, што им дава право да се прилагодат на промените во економијата и пазарот на трудот, и дека системите за социјална сигурност дејствуваат како автоматски социјални и економски стабилизатори, кои помагаат во стимулирање на вкупната побарувачка во време на криза и пошироко, и помагаат за поддршка на преминот кон поодржлива економија, и

Сметајќи дека давањето приоритет на политиките насочени кон одржлив долгорочен раст, кој заедно со социјалната инклузија помага да се над-

мине екстремната сиромаштија и да се намали социјалната нееднаквост и разлики во, и помеѓу регионите, и

Признавајќи дека преминот кон формалното вработување и воспоставувањето на одржлив систем на социјална сигурност заедно се дополнуваат, и

Потсетувајќи дека Декларацијата од Филадельфија ја потврдува свечената обврска на Меѓународната организација на труд да придонесе за „постигнување... на проширување на покриеноста на мерките за социјална сигурност, за да обезбеди основен приход за секого кој има потреба од таква заштита и соодветна здравствена заштита“, а

Со оглед на Универзалната декларација за човекови права, особено членовите 22 и 25, и Меѓународниот пакт за економски, социјални и културни права, особено членовите 9, 11 и 12, и

Со оглед на стандардите на МОТ за социјална сигурност, особено на Конвенцијата за социјална сигурност (минимум стандарди), 1952 година, (бр. 102), Препораката за сигурност на приходот, 1944 година (бр. 67) и Препораката за здравствена заштита, 1944 година (бр. 69), и истакнувајќи дека овие стандарди и понатаму се релевантни и продолжуваат да бидат значајна референца за системите за социјална сигурност, и

Потсетувајќи дека Декларацијата на МОТ за социјална правда за праведна глобализација нагласува дека „посветеноста и заложбите на земјите-членки и организацијата за спроведување на уставниот мандат на МОТ, вклучувајќи ги меѓународните стандарди на трудот и ставајќи акцент на целосното и продуктивно вработување и пристојната работа во економските и социјалните политики, треба да се засноваат врз... (ii) развојот и подобрувањето на мерките на социјална заштита... кои се одржливи и прилагодени на националните околности, вклучувајќи... продолжување на социјалната сигурност на сите граѓани“, и

Сметајќи дека Резолуцијата и заклучоците во врска со долгорочната дискусија за социјална заштита (социјална сигурност) усвоени од страна на Меѓународната конференција на трудот на 100-тата седница (2011 година), кои ја препознаваат потребата за препорака, дополнувајќи ги постојните стандарди на МОТ за социјална сигурност и обезбедување на насоки за земјите-членки во градење на минимум социјална заштита прилагодени на националните околности и нивоа на развој, како дел од сеопфатните системи за социјална сигурност, и

Одлучувајќи за усвојувањето на одредени предлози во однос на минимум социјална заштита, кои се предмет на четвртата точка од дневниот ред на седницата, и

Одлучувајќи дека овие предлози ќе добијат форма на препорака;

на четиринаесеттиот ден од јуни, од две илјади и дванаесетта година, ја усвои следнава Препорака, која може да се нарече: Препорака за минимум социјална заштита, 2012 година.

I. ЦЕЛИ, ПОКРИЕНОСТ И ПРИНЦИПИ

1. Оваа Препорака им помага на државите-членки:

- (а) за воспоставување и одржување, како што е пропишано, на минимум социјална заштита, како основен елемент на своите национални системи за социјална сигурност, и
- (б) за примена на минимум социјална заштита во рамките на стратегијата за проширување на социјалната сигурност, што прогресивно обезбедува повисоко ниво на социјална сигурност за што е можно повеќе луѓе, со помош на стандардите на МОТ за социјална сигурност.

2. За целите на оваа Препорака, минимумот социјална заштита претставува национално дефинирани групи на основни гаранции за социјална сигурност со кои се обезбедува заштита насочена кон спречување или ублажување на сиромаштијата, ранливоста и социјалната исклученост.

3. Препознавајќи дека државата има севкупна и примарна одговорност при примената на оваа Препорака, државите-членки треба да се придржуваат кон следните принципи:

- (а) универзалноста на заштитата, врз основа на социјална солидарност;
- (б) Правото на надоместоци утврдени со националниот закон;
- (в) адекватност и предвидливост на надоместоците;
- (г) недискриминација, родова еднаквост и одговорност кон посебните потреби;
- (д) општествена вклученост, вклучувајќи ги лицата во неформалната економија;
- (ѓ) почитување на правата и достоинството на лицата опфатени со гаранциите за социјална сигурност;
- (е) прогресивна реализација, вклучувајќи и поставување цели и временски рамки;
- (ж) солидарност во финансирањето во пронаоѓањето оптимална рамнотежа помеѓу одговорностите и интересите на оние кои плаќаат придонеси и оние кои ги користат надоместоците на системите за социјална сигурност;
- (з) разновидност на методи и пристапи, вклучително и механизми за финансирање и системи за распределба;

- (s) транспарентно, одговорно и стабилно финансиско управување и администрација;
- (и) финансиска и економска одржливост, со должна почит кон социјалната правда и еднаквост;
- (j) кохерентност со социјалната, економската и политикита за вработување;
- (к) кохерентност во рамките на институциите одговорни за обезбедување на социјалната заштита;
- (л) високо ниво на јавните служби кои ја подобруваат примената на системите за социјална заштита;
- (љ) ефикасност и достапност на жалба и жалбени постапки;
- (м) редовно следење на примената, како и постојана проценка;
- (н) целосно почитување на колективното преговарање и слободата на здружување за сите работници; и
- (њ) трипартитно учество на репрезентативните организации на работодавачите и работниците, како и консултации со останатите релевантни и репрезентативни организации на засегнатите поединци.

II. НАЦИОНАЛНИ МИНИМУМИ НА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

4. Земјите-членки, во согласност со националните околности, треба да воспостават што е можно побргу, и да ја задржат својата минимум социјална заштита која ги содржи основните гаранции за социјална сигурност. Гаранциите треба да обезбедат дека, во текот на животниот циклус, сите кои имаат потреба ќе имаат пристап до основната здравствена заштита и основната сигурност на приход, што заедно обезбедува ефикасен пристап до добра и услуги кои се дефинирани како неопходни на национално ниво.

5. Минимум социјалната заштита, која се споменува во став 4, треба да ги содржи најмалку следниве основни гаранции за социјална сигурност:

- (а) пристап до национално дефинирана група на добра и услуги, вклучувајќи основна здравствена заштита, заштита за мајчинството, и кои ги исполнува критериумите на: достапност, пристапност, прифатливост и квалитет;
- (б) сигурност на основниот приход за деца, барем на национално дефинираното минимално ниво, со што се обезбедува: храна, образование, грижа и било кои други неопходни добра и услуги;
- (в) сигурност на основниот приход, барем на национално дефинираното минимално ниво, за работноактивни лица, кои не се во можност да заработат доволно приход, особено во случаи на: болест, невработеност, мајчинство

- и инвалидитет; и
- (г) сигурност на основниот приход, барем на национално дефинираното минимално ниво, за старите лица.

6. Во согласност со своите постојни меѓународни обврски, земјите-членки би требало да ги обезбедат основните гаранции за социјална сигурност наведени во оваа Препорака, за сите жители и деца, како што е дефинирано во националните закони и прописи.

7. Основните гаранции за социјална сигурност би требало да бидат утврдени со закон. Националните закони и прописи треба да го определат обемот, условите за стекнување на право на надоместоци и нивоа на бенефиции, и со тоа да обезбедат примена на овие гаранции. Непристрасни, транспарентни, ефикасни, едноставни, брзи, достапни и евтини жалби и жалбени постапки, исто така, треба да се прецизираат. Пристапот до жалба и жалбени постапки треба да биде бесплатен за подносителот на жалбата. Системите треба да ја подобрат усогласеноста со националните правни рамки.

8. При дефинирањето на основните гаранции за социјална сигурност, државите-членки треба да посветат должно внимание на следново:

- (а) лицата кои имаат потреба од здравствена заштита не треба да се соочаат со тешкотии и зголемен ризик од сиромаштија заради финансиските последици при пристапот до здравствена заштита. Исто така, треба да се разгледа пружањето бесплатна нега пред и по породувањето за најранливите категории;
- (б) сигурноста на основниот приход треба да овозможи достоинствен живот. Нивото на приход дефиниран на национално минимално ниво, може да одговара на паричната вредност како збир на неопходните производи и услуги, националното ниво на сиромаштија, цензусот на приходите за социјална помош или други споредливи минимума утврдени со националните закони или практика, и може да ги земаат предвид регионалните разлики;
- (в) нивоата на основните гаранции за социјална сигурност треба редовно да се разгледуваат преку транспарентна постапка утврдена со националните закони, регулативи или практика, како што е соодветно; и
- (г) во поглед на воспоставувањето и проверката на нивоата на овие гаранции, треба да се осигури трипартитно учество на репрезентативни организации на работодавачите и работниците, како и консултации со останатите релевантни и репрезентативни организации на засегнатите страни.

9. (1) При обезбедувањето на основните гаранции за социјална сигурност, земјите-членки треба да разгледаат различни пристапи, со цел за спроведување на најефикасна комбинација на бенефиции и системи во национален контекст.

(2) Бенефициите може да вклучуваат: бенефиции за деца и семејства, бенефиции за болест и здравствена заштита, бенефиции за мајчинство, бенефиции за инвалидност, бенефиции за старост, бенефиции за невработеност и гаранции за вработување и бенефиции за повреда при работа, како и сите други социјални бенефиции, во пари или во натура.

(3) Системите за обезбедување на такви бенефиции може да вклучуваат: систем за универзален надоместок, систем за социјално осигурување, систем за социјална помош, систем за негативно оданочување, програми за вработувањето во јавниот сектор и програми за поддршка на вработувањето.

10. При креирањето и примената на националната минимум социјална заштита, земјите-членки треба:

- (а) да комбинираат превентивни, промотивни и активни мерки, надоместоци и социјални служби;
- (б) да промовираат продуктивна економска активност и формално вработување, земајќи ги предвид: политиките за јавни набавки, обезбедување владини кредити, трудовата инспекција, политиките за пазарот на трудот и даночни олеснувања, а кои промовираат образование, стручна обука, продуктивни вештини и вработување; и
- (в) да обезбедат координација со другите политики кои: го подобруваат формалното вработување, обезбедувањето приходи, образованието, писменоста, стручната обука, вештините и вработувањето, со што се намалува несигурноста и се промовира сигурна работа, претприемништво и одржливи активности, во рамките на пристојната работа.

11. (1) Земјите-членки треба да користат различни методи за мобилизирање на потребните средства, за да се обезбеди финансиска, фискална и економска одржливост на националната минимум социјална заштита, земајќи ги предвид различните групи на население во однос на плаќањето на придонесите. Таквите методи може да вклучуваат, поединечно или во комбинација, ефикасно спроведување на политиките за плаќање даноци и придонеси, ново распоредување на приоритетите за расходи, или поширока и доволно прогресивна база на приходи.

(2) При примената на овие методи, земјите-членки треба да ја разгледаат потребата од спроведување на мерки за спречување на измама, даночно за тајување и неплаќање на придонеси.

12. Националната минимум социјална заштита треба да биде финансирана од националните ресурси. Земјите-членки чии економски и финансиски капацитети се недоволни за овозможување на вакви гаранции, можат да побараат меѓународна соработка и поддршка, со што би ги зајакнале сопствените заложби.

III. НАЦИОНАЛНИ СТРАТЕГИИ ЗА ПРОШИРУВАЊЕ НА СОЦИЈАЛНАТА СИГУРНОСТ

13.(1) Земјите-членки треба да формулираат и применат национални стратегии за проширување на социјалната сигурност, врз основа на национални консултации преку ефикасен социјален дијалог и општествено учество. Националните стратегии треба:

- (а) да утврдат приоритети во примената на минимум социјална заштита како прв чекор за земјите кои немаат минимално ниво на гаранции за социјална сигурност, и како фундаментален елемент на нивните национални системи за социјална сигурност и
- (б) да бараат да се обезбеди повисоко ниво на заштита за што е можно повеќе лица и што е можно побргу, имајќи ги предвид економските и фискалните капацитети на земјите-членки.

(2) За таа цел, земјите-членки постепено треба да изградат и одржуваат сеопфатни и соодветни системи за социјална сигурност, кохерентни со целите на националната политика и да се стремат кон координирање на политиките на социјална сигурност со други јавни политики.

14. При формулирање и спроведување на националните стратегии за проширување на социјалната сигурност, земјите-членки треба:

- (а) да постават цели кои ги одразуваат националните приоритети;
- (б) да се идентификуваат недостатоците и бариерите за заштита;
- (в) да се стремат кон покривање на недостатоците во заштитата преку соодветни и ефикасно координирани системи, со придонеси или без придонеси, или и двете, вклучително и преку проширување на постојните системи за придонес за сите засегнати лица кои имаат капацитет за плаќање придонес;
- (г) да ја надополнуваат социјалната сигурност со активните политики на пазарот на трудот, вклучувајќи и стручна обука или други мерки, како што е соодветно;
- (д) да ги утврдат финансиските потреби и ресурси, како и временската рамка и ритмот за прогресивно постигнување на целите; и
- (ѓ) да ја издигнат свеста за својата минимум социјална заштита и стратегии за нејзино проширување, како и да преземат програми за информирање, вклучително и социјален дијалог.

15. Стратегиите за проширување на социјалната сигурност треба да се однесуваат на лицата и во формалната и неформалната економија и поддршка на развојот на формалната вработеност и намалување на неформалната економија. Исто така, треба да бидат усогласени со, и да ја поттикнат примената

на социјалните, економските и развојните планови на земјите-членки.

16. Стратегиите за проширување на социјалната сигурност треба да обезбедат поддршка за загрозените групи и лицата со посебни потреби.

17. При изградба на сеопфатните системи за социјална сигурност кои се одраз на националните цели, приоритети и економските и фискалните капацитети, земјите-членки треба да имаат за цел да се постигне обемот и нивото на бенефиции утврдени во Конвенцијата за социјална сигурност (минимум стандарди), 1952 год. (бр. 102), или со други конвенции и препораки на МОТ за социјална сигурност кои поставуваат понапредни стандарди.

18. Земјите-членки треба да го разгледаат ратификувањето на Конвенцијата бр. 102 за социјална сигурност (минимум стандарди), 1952 год., најбргу колку што дозволуваат националните околности. Понатаму, земјите-членки, исто така, треба да ја разгледаат ратификацијата, или примената (според потребите) и на други конвенции и препораки на МОТ за социјална сигурност кои предвидуваат понапредни стандарди.

IV. Надзор

19. Земјите-членки треба да го надгледуваат напредокот во примената на минимум социјалната заштита и остварувањето на другите цели на стратегиите за проширување на националната социјална сигурност преку соодветни национално дефинирани механизми, вклучувајќи го трипартитното учество на репрезентативните организации на работодавачите и работниците, како и консултации со останатите релевантни и репрезентативни организации на оние кои се засегнати.

20. Земјите-членки треба редовно да свикуваат национални консултации за да се оцени напредокот и да се дискутираат политиките за натамошно хоризонтално и вертикално проширување на социјалната сигурност.

21. Со цел за исполнување на став 19, земјите-членки треба редовно да собираат, составуваат, анализираат и да објавуваат соодветен обем на податоци за социјалната сигурност, статистички податоци и показатели класифицирани посебно, обично според полот.

22. При развој или ревидирање на концептите, дефинициите и методологијата што се користи во градењето на податоците за социјалната сигурност, статистиките и показателите, земјите-членки треба да ги земат предвид релевантните насоки дадени од страна на Меѓународната организација на трудот, особено Резолуцијата во врска со развојот на статистиките за социјална сигурност, усвоени од страна на Деветтата меѓународна конференција на статистичари во областа на трудот.

23. Земјите-членки треба да воспостават правна рамка за да се обезбедат

и заштитат личните податоци содржани во системите на податоци за социјалната сигурност.

24. (1) Земјите-членки се охрабруваат да разменуваат информации, искуства и знаења за стратегиите, политиките и практиките на социјална сигурност, меѓусебно и со Меѓународната канцеларија на трудот.

(2) При спроведувањето на оваа Препорака, земјите-членки може да побараат техничка помош од Меѓународната организација на трудот и други релевантни меѓународни организации, во согласност со нивните мандати.

17. Достапно на: <http://www.ilo.org/dyn/normlex/en>.

ДЕЛ III

Резолуција за напорите што треба да се направат за минимум социјалната заштита да стане национална реалност ширум светот¹⁸

Генералната конференција на Меѓународната организација на трудот, на состанокот на нејзината 101. седница, 2012 година,

Откако ја усвои Препораката за минимум социјална заштита, 2012,

Признавајќи ја клучната улога на социјалната заштита во социјалниот и економскиот развој и особено во борбата против сиромаштијата, ранливоста, социјалната исклученост и реализација на пристојна работа за сите,

1. Ги повикува владите, работодавачите и работниците со заеднички сили ефикасно да ја спроведат Препораката за минимум социјална заштита, кога националните околности дозволуваат.

2. Го повикува Управниот орган на Меѓународната организација на трудот да побара Генералниот директор, во согласност со расположливите средства, да спроведе ефикасни мерки насочени кон:

- (а) промовирање, преку соодветни иницијативи за издигнување на свеста, на широка примена на Препораката;
- (б) изградба на капацитетите на владите и организациите на работодавачите и на работниците за креирање, примена, надгледување и проценка на политиките и програмите за националната минимум социјална заштита;
- (в) поддршка на владите и организациите на работодавачите и работниците, во нивните напори за спроведување на националната минимум социјална заштита преку:
 - овозможување на полесна размена на знаења, информации и добри практики за социјална заштита меѓу членките; и
 - техничка соработка и совети;
- (г) поддршка на процесите на национален дијалог за креирање и примена на националната минимум социјална заштита; и
- (д) јакнење на соработката и координацијата на поддршката за земјите-членки со други релевантни организации на работодавачите и на работниците, како и со други релевантни и репрезентативни организации на засегнатите страни, за развој на стратегиите за националната социјална заштита.

18. МОТ: *Зборник* (Женева, 2012), бр. 14: Извештај на Одборот за платформата за социјална заштита, стр. 108. Достапно на: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_182950.pdf.

Референци

Извештаи поднесени до Меѓународната конференција на трудот и документи што ги усвоила Конференцијата

Резолуција и заклучоци во областа на социјалната сигурност, Меѓународна конференција на трудот, 89-та седница, Женева, 2001 година, во *Зборник* (Женева, 2001), бр. 16: Извештај на Одборот за социјална сигурност. Достапно на: <http://www.ilo.org/public/english/standards/relm/ilc/ilc89/pdf/pr-16.pdf>

Социјална сигурност: Нов консензус (Женева, 2001). Достапно на: <http://www.ilo.org/public/english/protection/secsoc/downloads/353sp1.pdf>

Социјална сигурност за социјална правда и праведна глобализација: Долгорочна дискусија за социјална заштита (социјална сигурност) во рамките на Декларацијата на МОТ за социјална правда за праведна глобализација, Извештај VI, Меѓународна конференција на трудот, 100-та седница, Женева, 2011 година. Достапно на:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_152819.pdf

Резолуција и заклучоци во врска со долгорочната дискусија за социјална заштита (социјална сигурност), Меѓународна конференција на трудот, 100-та седница, Женева, 2011 година, во *Провизорен записник* (Женева, 2011), бр. 24: Извештај на Одборот за долгорочна дискусија за социјална заштита. Достапно на:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_157820.pdf

Платформа за социјална заштита со цел овозможување на социјална правда и праведна глобализација, Извештај IV (1), Меѓународна конференција на трудот, 101. седница, Женева, 2012 година. Достапно на:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@relconf/documents/meetingdocument/wcms_160210.pdf

Платформа за социјална заштита со цел овозможување на социјална правда и праведна глобализација, Извештај IV (2A), Меѓународна конференција на трудот, 101. седница, Женева, 2012 година. Достапно на:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_174694.pdf

Платформа за социјална заштита со цел оосигнување на социјална правда и праведна глобализација, Извештај IV (2Б), Меѓународна конференција на трудот, 101. седница, Женева, 2012 година. Достапно на:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_174637.pdf

Прејорака за национална минимум социјална заштита (Предлог платформа за социјална заштита), 2012 (бр. 202). Достапно на:

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:3065524:NO

Резолуција за напорите минимум социјалната заштита да се стане национална реалност ширум светот. Меѓународната конференција на трудот, 101. седница, Женева, 2012 година, во *Провизорниот записник* бр. 14: Извештај на Одборот за минимум социјална заштита (Женева, 2012), стр. 108. Достапно на:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_182950.pdf

ДОДАТОК

Конвенција која се однесува на минимумот стандард за социјална сигурност, 1952 (бр. 102)

МЕЃУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА НА ТРУДОТ

Конвенција 102

КОНВЕНЦИЈА КОЈА СЕ ОДНЕСУВА НА МИНИМУМОТ СТАНДАРД ЗА СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ

Генералната Конференција на Меѓународната организација на трудот, Свикана во Женева од страна на Управниот орган на Меѓународната канцеларија на трудот, се состана на своето триесет и петто заседание, на 4 јуни 1952 година и

Одлучи да усвои одредени предлози во врска со минимум стандардите за социјална сигурност, кои се петта точка на дневниот ред на заседанието,

Одлучи овие предлози да добијат форма на меѓународна конвенција и

На дваесет и осми јуни, илјада деветстотини педесет и втора година, ја донесе следнава Конвенција која може да се нарече, Конвенција за социјална сигурност (минимум стандарди), 1952 година.

Дел I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

1. Во оваа Конвенција:

- (а) терминот *ѓроишан* подразбира одреден од, или врз основа на националните закони или регулативи;
- (б) терминот *живеалиште* подразбира вообичаено живеалиште на територијата на членката, а терминот жител подразбира човек со вообичаено живеалиште на територијата на членката;
- (в) терминот *сојруга* подразбира сопруга која е издржувана од сопругот;
- (г) терминот *вдовица* подразбира жена која била издржувана од сопругот сè до неговата смрт;

- (д) терминот *geiše* подразбира дете до завршување на училиште или до 15 години, зависно како е пропишано;
- (f) терминот *īepиoд* на квалификување подразбира период на плаќање придонес или период на вработеност, или период на престој на територијата, или секоја комбинација на овие периоди, зависно како е пропишано.

2. Во членовите 10, 34 и 49, терминот помош подразбира директна помош во форма на нега, или индиректна помош која подразбира надоместок на трошоците на засегнатото лице.

ЧЛЕН 2

Секоја членка за која оваа Конвенција е на сила:

- (a) мора да ги применува:
 - (i) Дел I;
 - (ii) Барем три од деловите II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX и X, вклучувајќи барем еден од деловите IV, V, VI, IX и X;
 - (iii) Релевантните одредби од деловите XI, XII и XIII; и
 - (iv) Дел XIV; и
- (б) во својата ратификацијата мора да ги наведе деловите од II до X во однос на кои ги прифаќа обврските од Конвенцијата.

ЧЛЕН 3

1. Членка кај која економските и здравствените средства не се доволно развиени може, доколку надлежната власт сака, и додека смета дека е неопходно, со изјава приложена со ратификацијата, да ја искористи можноста за привремени исклучоци наведени во следните членови: 9 (д); 12 (2); 15 (г); 18 (2); 21 (в); 27 (г); 33 (б); 34 (3); 41 (г); 48 (в); 55 (г); и 61 (г).

2. Секоја членка, која поднела изјава во смисла на став 1 од овој член, мора да вклучи во годишниот извештај за примената на оваа Конвенција, поднесен согласно член 22 од Уставот на Меѓународната организација за трудот, изјава во однос на секој исклучок што го користи во своја полза:

- (a) дека причините зошто го прави тоа сèуште постојат; или
- (б) дека се откажува од своето право на исклучокот за кој станува збор, почнувајќи од наведениот датум.

Член 4

1. Секоја членка која ја има ратификувано оваа Конвенција може подоцна да го извести Генералниот директор на Меѓународната канцеларија на трудот дека ги прифаќа обврските од Конвенцијата во однос на еден, или повеќе, од деловите II до X, кои не се назначени при нејзината ратификација.

2. Обврските наведени во став 1 од овој член ќе се сметаат како составен дел на ратификацијата и ќе имаат исто дејство од датумот на нивната нотификација.

Член 5

Кога со цел примена на било кој од деловите од II до X од оваа Конвенција, назначени во ратификацијата, членката има обврска да ги заштити пропишаните категории на лица, кои го претставуваат најмалиот утврден процент на лица во работен однос или население, таа членка е должна пред да се обврзе на еден таков Дел, да биде сигурна дека релевантниот процент е постигнат.

Член 6

Со цел за примена на деловите: II, III, IV, V, VIII (доколку се однесува на здравствена заштита), IX или X од оваа Конвенција, членката може да ја има предвид заштитата која произлегува од осигурувањето, кое, иако не е задолжително според националните закони или прописи за лицата што треба да бидат заштитени:

- (а) е под надзор на јавните власти или во согласност со пропишаните стандарди е заеднички управувано од работодавачите и работниците;
- (б) опфаќа значителен дел на лица чија заработувачка не ја надминува заработувачката на квалификуван работник – маж;
- (в) ги задоволува, заедно со други форми на заштита, соодветните одредби на Конвенцијата.

ДЕЛ II. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

ЧЛЕН 7

Секоја членка, за која овој Дел од Конвенцијата е на сила, должна е, во согласност со подолу назначените членови од овој Дел, да им обезбеди на заштитените лица помош, доколку нивната здравствена состојба бара лекарска нега од превентивна или излечлива природа.

ЧЛЕН 8

Случаите за кои се покриени трошоците вклучуваат секаква состојба на болест, без разлика која е причината, како и бременост, текот на бременоста и последиците од неа.

ЧЛЕН 9

Во заштитени лица спаѓаат:

- (а) пропишаните категории на работници кои сочинуваат најмалку 50% од сите работници, како и нивните сопруги и деца; или
- (б) пропишаните категории на економски активно население кои сочинуваат најмалку 20% од целокупното население, како и нивните сопруги и деца; или
- (в) пропишаните категории на жители кои сочинуваат најмалку 50% од целокупното население; или
- (г) кога е дадена изјава во врска со членот 3, пропишаните категории на работници кои сочинуваат најмалку 50% од сите вработени во индустриски претпријатија кои вработуваат најмалку 20 или повеќе лица, како и нивните сопруги и деца.

ЧЛЕН 10

1. Помошта опфаќа најмалку:

- (а) во случај на болест:
 - (i) грижа на лекар од општа пракса, вклучувајќи домашна посета;
 - (ii) нега на лекар специјалист која се пружа во болниците на лицата сместени во болниците или лицата надвор од болниците, како и нега на лекар специјалист што може да се добие надвор од болниците;
 - (iii) основни фармацевтски производи што ги препишал лекар или друго стручно лице; и
 - (iv) сместување во болница кога е неопходно; и

- (б) во случај на бременост, породување и последиците од нив:
- (i) грижа пред породувањето, за време на породувањето и по породувањето, било од лекари или квалификувани акушерки; и
 - (ii) сместување во болница, доколку има потреба.

2. Корисникот или неговиот издржувач, можеби ќе бидат должни да придонесат во трошоците за здравствена заштита што ја добива корисникот во случај на болест; правилата кои се однесуваат на таквите поделби на трошоците ќе бидат предвидени така што учеството во трошоците да не претставува преголемо оптоварување.

3. Помошта, обезбедена во согласност со овој член, ќе се доделува со цел на зачувување, опоравување или подобрување на здравјето на заштитените лица и нивната способност да работат за да ги задоволат своите лични потреби.

4. Владините органи или институциите кои управуваат со помошта, се должни да ги охрабруваат заштитените лица да ги искористат можностите на општите здравствени служби што им се ставени на располагање од страна на власта или други организации признати од власта.

ЧЛЕН 11

Помошта, специфицирана во член 10, за покриените случаи, треба да биде обезбедена најмалку за заштитените лица кои, или нивниот издржувач, го исполниле неопходниот период за квалификување, кој се смета неопходен за да се избегне злоупотреба.

ЧЛЕН 12

1. Помошта, специфицирана во член 10, ќе се користи за цело време додека траат непредвидените околности, освен во случај на болест кога времетраењето може да се ограничи на 26 недели, за секој поединечен случај. Но, помошта нема да биде откажана додека се плаќа боледувањето, а со посебни одредби треба да се предвиди можноста за продолжување на ова ограничување, доколку се работи за болести пропишани со националното законодавство, за кои е предвидено дека е потребна продолжена нега.

2. Доколку е дадена изјава за примена на член 3, времетраењето на помошта може да се ограничи на 13 недели, за секој поединечен случај.

Дел III. НАДОМЕСТОК ВО СЛУЧАЈ НА БОЛЕСТ

Член 13

Секоја членка за која овој Дел од Конвенцијата е на сила, должна е за заштитените лица да обезбеди надоместок во случај на болест, во согласност со следните членови од овој дел.

Член 14

Случаите кои се покриени опфаќаат неспособност за работа заради болест, која повлекува губење на заработувачката, како што е дефинирано со националните закони или прописи.

Член 15

Во заштитени лица спаѓаат:

- (а) пропишаните категории на работници кои сочинуваат вкупно најмалку 50% од сите вработени; или
- (б) пропишаните категории на економски активно население кои сочинуваат вкупно најмалку 20% од целото население; или
- (в) сите жители чии средства за време на непогоди не ја надминуваат границата пропишана според одредбите од членот 67; или
- (г) ако е дадена изјава заради примена на член 3, пропишаните категории на лица во работен однос кои сочинуваат вкупно најмалку 50% од сите вработени во индустриските претпријатија, кои вработуваат 20 или повеќе лица.

Член 16

1. Кога се заштитени одредени категории на лица во работен однос или категории на економски активно население, надоместокот ќе биде периодична исплата пресметана во согласност било со одредбите од член 65 или со одредбите од член 66.

2. Кога се заштитени сите жители, чии средства за време на покриените случаи не ја надминуваат пропишаната граница, надоместокот ќе се состои од периодични плаќања, пресметани според одредбите од член 67.

Член 17

Надоместокот специфициран во член 16, во случај кој е покриен, ќе биде обезбедена најмалку на лице кое е заштитено и кое го завршило таквиот период за квалификување што се смета за неопходен за да се спречи злоупотреба.

Член 18

1. Надоместокот специфициран во член 16 ќе биде обезбеден за време на траење на случајот, со тоа што надоместокот може да се ограничи на 26 недели за секој поединечен случај на боледување, со можност да не се плаќа за првите три дена од престанокот на заработувачката.

2. Ако е дадена изјава заради примена на член 3, времетраењето на давање на надоместокот може да биде ограничено:

- (a) на таков период што, вкупниот број на денови во кои се дава надоместок за болест во текот на една година, е најмалку десет пати поголем од просечниот број на лица заштитени во таа година; или
- (б) на 13 недели за секој случај на болест, со можност да не се плаќа за првите три дена од престанокот на заработувачката.

Дел IV. НАДОМЕСТОК ВО СЛУЧАЈ НА НЕВРАБОТЕНОСТ

Член 19

Секоја членка, за која овој Дел од Конвенцијата е на сила, должна е да им обезбеди на заштитените лица надоместок во случај невработеност, во согласност со следните членови од овој Дел.

Член 20

Случаите кои се покриени вклучуваат губење на заработувачката, како што е дефинирано во националните закони или прописи, заради неможноста заштитеното лице, кое е способно и достапно за работа, да добие соодветно вработување.

Член 21

Во заштитени лица спаѓаат:

- (a) пропишаните категории на лица во работен однос кои сочинуваат најмалку 50% од сите лица во работен однос; или
- (б) сите жители чии средства за време на траење на случајот не ги надминуваат границите пропишани со одредбите во член 67; или
- (в) кога е дадена изјава заради примена на членот 3, пропишаните категории на лица во работен однос кои сочинуваат најмалку 50% од сите вработени во индустриските претпријатија, кои вработуваат 20 или повеќе лица.

Член 22

1. Кога категории на лица во работен однос се заштитени, надоместокот е периодична исплата, пресметано според одредбите од член 65 или член 66.

2. Кога се заштитени сите жители, чии средства за време на покриените случаи не ја надминуваат пропишаната граница, надоместокот ќе се состои од периодични плаќања, пресметани според одредбите од член 67.

Член 23

Надоместокот специфициран во член 22, во случај кој е покриен, ќе се обезбеди најмалку на заштитеното лице кое го има комплетирано периодот за квалификување, сметан за потребен за да се избегне злоупотреба.

Член 24

Надоместокот специфициран во член 22 ќе се исплаќа за цело време на траење на случајот, со тоа што времетраењето може да биде ограничено:

- (а) кога се заштитени одредени категории на лица во работен однос, до 13 недели, во период од 12 месеци; или
- (б) кога се заштитени сите жители чии средства за време на случајот не ги надминуваат пропишаните граници, до 26 недели за период од 12 месеци.

2. Таму каде што националните закони или прописи содржат дека времетраењето на надоместокот варира зависно должината на периодот на плаќање придонеси и/или надоместок претходно добиен за време на одреден период, одредбите од алинеја (а) од став 1 ќе се сметаат дека се исполнети ако просечното времетраење на надоместокот е најмалку 13 недели, во период од 12 месеци.

3. Надоместокот може да не се исплати за периодот на чекање во првите седум дена на секој случај на престанок на заработувачката, броејќи ги деновите на невработеност, пред и по привремено вработување, кое трае не подолго од пропишаниот период, како дел од ист случај на престанок на заработувачката.

4. Во случаите на сезонски работници, времетраењето на надоместокот и периодот на чекање можат да се прилагодат според услови на вработувањето.

ДЕЛ V. ПОМОШ ЗА СТАРОСТ

ЧЛЕН 25

Секоја членка, за која овој дел од Конвенцијата е на сила, должна е да им обезбеди на заштитените лица помош за старост, во согласност со наредните членови од овој дел.

ЧЛЕН 26

1. Опфатените случаи опфаќаат старост над пропишаната граница.
2. Пропишаната граница на старост не смее да биде повеќе од 65 години. Но, надлежните власти можат да утврдат повисока граница на старост, со целосно почитување на работната способност на постарите лица во одредена земја.
3. Националните закони или прописи може да предвидат да се укине помошта која му следува на лице, доколку е ангажирано во некоја друга заработувачка активност или, кога за таа помош се плаќаат придонеси, истата може да се намали кога заработувачката на корисникот го надминува пропишаниот износ, а ако не се плаќаат придонеси, може да се намали кога заработувачката на корисникот или некои негови други средства, или двете земени заедно, го надминуваат пропишаниот износ.

ЧЛЕН 27

Во заштитени лица спаѓаат:

- (а) пропишаните категории на лица во работен однос кои сочинуваат најмалку 50% од сите лица во работен однос; или
- (б) пропишаните категории на економски активното население кое сочинува најмалку 20% од целото население; или
- (в) сите жители чии средства за време на случајот не ги надминуваат границите пропишани согласно одредбите од член 67; или
- (г) кога донесената изјава врз основа на член 3 е на сила, пропишаните категории на лица во работен однос кои сочинуваат најмалку 50% од сите вработени во индустриските претпријатија кои вработуваат 20 или повеќе лица.

ЧЛЕН 28

Помошта се исплатува периодично, пресметана на следниот начин:

- (а) кога категории на лица во работен однос или категории на активно населе-

ние се заштитени, на начин согласно одредбите од член 65 или одредбите од член 66;

- (б) кога сите жители чии средства за време на случајот не ги надминуваат пропишаните граници се заштитени, на начин согласно одредбите од член 67.

Член 29

1. Паричната помош специфицирана во член 28, во покриените случаи, е обезбедена најмалку:

- (а) за заштитени лица кои го завршиле, пред да настане случајот, во согласност со пропишаните правила, периодот на квалификување, кој може да биде 30 години на плаќање придонеси или вработување, или 20 години жителство; или
- (б) кога, во принцип, сите економски активни лица се заштитени, на заштитено лице кое го завршило пропишаниот период на квалификување со плаќање придонеси и во тој поглед додека било работоспособно, пропишаните годишни просечни придонеси се платени;

2. Кога паричната помош наведена во став 1 е условна со минимум период за плаќање придонеси или вработување, намалена парична помош ќе биде обезбедена најмалку:

- (а) на заштитени лица кои, пред да настапи случајот, според пропишаните правила завршиле период на квалификување од 15 години плаќање придонеси или работење; или
- (б) кога, во принцип, сите економски активни лица се заштитени, на заштитено лице кое го завршило пропишаниот рок на квалификување со плаќање придонеси и во тој поглед, додека биле работоспособни, половина од годишните просечни придонеси се платени во согласност со алинеја (б) од став 1 од овој член.

3. Одредбите од став 1 од овој член, ќе се сметаат за исполнети кога помошта пресметана во согласност со одредбите од Дел XI, но во проценти за 10 единици пониско од прикажаните во Табелата приложена во тој Дел, бидејќи стандардната парична помош е обезбедена најмалку за заштитени лица кои плаќале придонеси 10 години или биле вработени, или имаат пет-годишно жителство, во согласност со пропишаните правила.

4. Пропорционално намалување на процентот назначен во Табелата приложена во Дел XI, може да се изврши кога периодот на квалификување за помош, кој одговара на намалениот процент, надминува 10 години плаќање придонеси или вработување, но е помал од 30 години плаќање придонеси или

вработување. Доколку таквиот период на квалификување надмине 15 години, намалената помош ќе се исплаќа во согласност со став 2, од овој член.

5. Кога помошта спомената во ставовите 1, 3 или 4 од овој член е условена со минимум период на плаќање придонеси или вработување, намалената парична помош ќе се исплаќа според пропишаните услови, на лице кое е заштитено, а само од причина на неговите одминати години не ги исполнило условите во согласност со параграф 2, од овој член, кога одредбите кои се однесуваат за примена на овој Дел стапуваат во сила, освен ако помошта е обезбедена на такво лице на возраст поголема од нормалната возраст, во согласност со одредбите на ставовите 1, 3 или 4, од овој член.

Член 30

Поволностите наведени во членовите 28 и 29 траат за цело време додека трае случајот.

ДЕЛ VI. ПОМОШ ЗА ПОВРЕДА ПРИ РАБОТА

Член 31

Секоја членка за која овој дел од Конвенцијата е на сила, должна е да им обезбеди на заштитените лица помош во случај на повреда при работа, во согласност со наредните членови од овој Дел.

Член 32

Случаите кои се покриени, поради несреќа ило болест, вклучуваат:

- (а) болест;
- (б) неспособност за работа како резултат на таквата состојба која предизвикува прекин на заработувачката, како што е дефинирано според националните закони или прописи;
- (в) целосна или делумна загуба на способност за заработување, со тенденција да биде перманентна, или соодветна загуба на способноста; и
- (г) кога вдовица или дете остануваат без издршка, како резултат на смрт на издржувачот; во случај на вдовица, правото на парична помош може да биде условено само ако се потврди дека е неспособна да се издржува сама, во согласност со националните закони или прописи.

ЧЛЕН 33

Во заштитени лица спаѓаат:

- (а) пропишаните категории на лица во работен однос, кои сочинуваат најмалку 50% од сите вработени и, за парична помош по основ на смрт на издржувачот, исто така нивните сопруги и деца; или
- (б) кога изјавата донесена врз основа на член 3 е на сила, пропишаните категории на лица во работен однос кои сочинуваат најмалку 50% од сите вработени во индустриски претпријатија, кои вработуваат 20 или повеќе лица, а за парична помош по основ на смрт на издржувачот, исто така нивните сопруги и деца.

ЧЛЕН 34

1. Во поглед на болест, помошта би била здравствена заштита, како што е специфицирано во ставовите 2 и 3 од овој член.

2. Здравствената заштита подразбира:

- (а) општа и специјалистичка лекарска нега на пациенти во болница и надвор од болница, вклучувајќи и домашна посета;
- (б) стоматолошка нега;
- (в) домашна нега од медицинска сестра или во болница или други медицински установи;
- (г) лекување во болници, домови за опоравување, санаториуми или други здравствени установи;
- (д) снабдување со стоматолошки, фармацевтски и други медицински или хируршки средства, вклучувајќи тука и протези и нивно одржување, очила, итн.;
- (ф) грижа обезбедена од припадници на некоја друга професија која е законски призната како блиска со лекарската професија, под надзор на лекар или стоматолог.

3. Кога е дадена изјава заради примена на член 3, здравствената заштита треба да опфати најмалку:

- (а) нега од лекар од општа пракса, вклучувајќи и домашна посета;
- (б) нега од специјалист која им се дава на пациенти кои лежат во болница или се надворешни пациенти, и таква специјалистичка нега што е достапна надвор од болниците;
- (в) снабдување со основни фармацевтски производи препишани од лекар или од други квалификувани лица за тоа;
- (г) хоспитализација, кога е неопходно.

4. Лекарската нега обезбедена во согласност со претходните ставови, се дава со цел на лекување или подобрување на здравјето на заштитените лица и нивната работоспособност и задоволување на нивните лични потреби.

Член 35

1. Владините органи или установи кои управуваат со здравствената заштита, должни се да соработуваат, кога е потребно, со општите служби за стручна рехабилитација, со цел за оспособување на лицата со намалена способност за соодветна работа.

2. Националните закони или прописи може да им дадат овластување на таквите органи или установи да преземат мерки за професионална рехабилитација на лицата со намалена способност.

Член 36

1. Во поглед на неспособноста за работа, целосна загуба на способноста за заработување, со изгледи да биде перманентна, или соодветно губење на способноста, или смрт на издржувачот, помошта ќе биде периодично исплатувана, пресметана на таков начин што ќе одговара или со одредбите од член 65, или со одредбите од член 66.

2. Во случај на делумна загуба на способноста за заработување која има изгледи да биде перманентна, или соодветна загуба на стручноста, помошта, онаму каде што се плаќа, ќе биде периодично исплатувана и ќе претставува соодветен дел од оној вид на помош што е утврдена за целосна загуба на капацитетот за заработување или загуба на стручноста.

3. Периодичната исплата може да се замени со паушален износ:

- (а) кога степенот на неспособноста е незначителен; или
- (б) кога надлежните власти се сигурни дека паушалниот износ ќе биде правилно искористен.

Член 37

Помошта наведена во членовите 34 и 36 ќе биде обезбедена најмалку за лице кое е заштитено и кое работело на територијата на членката во времето на несреќата или болеста, а доколку се работи за периодични плаќања кои се даваат заради смрт на издржувачот на семејството, и за вдовицата или децата на тоа лице.

ЧЛЕН 38

Помошта специфицирана во членовите 34 и 36 ќе се доделува за сето време на траење на случајот, со тоа што, во однос на неспособноста за работа, помошта не мора да се плаќа првите три дена кога ќе има прекин на заработувачката.

ДЕЛ VII. СЕМЕЈНА ПОМОШ

ЧЛЕН 39

Секоја членка, за која овој Дел од Конвенцијата е на сила, должна е да им обезбеди на заштитените лица семејна помош, во согласност со наредните членови од овој Дел.

ЧЛЕН 40

Покриен случај е одговорност за издржување на децата, како што е пропишано.

ЧЛЕН 41

Во заштитени лица спаѓаат:

- (а) пропишаните категории на лица во работен однос кои сочинуваат најмалку 50% од сите вработени; или
- (б) пропишаните категории на економски активно население кое сочинува најмалку 20% од целото население; или
- (в) сите жители чии средства за време на непогодата не ги надминуваат пропишаните граници; или
- (г) кога донесената изјава врз основа на член 3 е на сила, пропишаните категории на лица во работен однос кои сочинуваат најмалку 50% од сите вработени во индустриските претпријатија, кои вработуваат 20 или повеќе лица.

ЧЛЕН 42

Помошта подразбира:

- (а) периодична исплата која му следува на секое заштитено лице кое го има завршено пропишаниот период на квалификување; или
- (б) обезбедување на или во однос на деца, на храна, сместување, одмор или домашна помош; или
- (в) комбинација од (а) и (б).

ЧЛЕН 43

Помошта специфицирана во член 42 ќе биде обезбедена на заштитено лице кое во текот на утврдениот период го има исполнето периодот на квалификување, кој може да биде три месеци на придонеси или вработување, или една година на жителство, како што е пропишано.

ЧЛЕН 44

Вкупната вредност на помошта доделена на заштитените лица, во согласност со член 42, ќе биде:

- (а) било 3% од платата на просечен возрасен работник - маж, како што е утврдено согласно правилата наведени во член 66, и помножено со вкупниот број на деца на заштитените лица;
- (б) било 1,5% од споменатата плата, помножена со вкупниот број на деца на сите жители.

ЧЛЕН 45

Кога помошта се состои од периодична исплата, ќе се доделува во текот на времетраењето на случајот.

ДЕЛ VIII. ПОМОШ ЗА МАЈЧИНСТВО

ЧЛЕН 46

Секоја членка, за која овој дел од Конвенцијата е на сила, ќе им обезбеди на заштитените лица помош за мајчинство, во согласност со наредните членови од овој Дел.

ЧЛЕН 47

Опфатените случаи вклучуваат: бременост, породување и последиците од нив, како и престанок на заработувачката, како што е дефинирано во националните закони или прописи кои произлегуваат од нив.

ЧЛЕН 48

Во заштитени лица спаѓаат:

- (а) сите жени во пропишаните категории на работници кои сочинуваат најмалку 50% од сите вработени, а за здравствена заштита за мајчинство, исто така и за сопругите на лицата кои спаѓаат во овие категории; или

- (б) сите жени во пропишаните категории на економски активно население кои сочинуваат најмалку 20% од сите жители и за за здравствена заштита за мајчинство, исто така, за сопругите на лицата кои спаѓаат во овие категории; или
- (в) кога изјавата донесена врз основа на член 3 е на сила, сите жени во пропишаните категории на лица во работен однос, кои сочинуваат најмалку 50% од сите вработени во индустриските претпријатија, кои вработуваат 20 или повеќе лица, а за здравствена заштита за мајчинство, исто така и за сопругите на лицата кои спаѓаат во овие категории.

Член 49

1. Во однос на бременост и текот на бременоста, како и последиците од нив, здравствената заштита за мајчинство опфаќа лекарска нега, како што е специфицирано во параграфите 2 и 3 од овој член.

2. Лекарската нега подразбира нега:

- (а) пред породувањето, во текот на бременоста и нега по породувањето од страна на лекари или квалификувани акушерки; и
- (б) хоспитализација кога е неопходно.

3. Лекарската нега специфицирана во став 2 од овој член се пружа со цел за зачувување, лекување или подобрување на здравјето на заштитената жена и нејзината способност да работи и да ги задоволи своите лични потреби.

4. Владините органи или установи кои ја администрираат здравствената помош за мајчинство, должни се, со средства кои ги сметаат за соодветни, да ги поддржат заштитените жени да ги користат општите здравствени служби кои им стојат на располагање од јавната власт или од други организации признати од јавната власт.

Член 50

Во однос на прекилот на заработувачката како резултат на бременост и породување и нивните последици, помошта ќе биде периодична исплата на пресметана на начин којшто ќе одговара или согласно одредбите од член 65 или член 66. Износот на периодичната исплата може да варира во текот на случајот, предмет на просечен износ кој ќе се совпаѓа со овие одредби.

Член 51

Помошта специфицирана во членовите 49 и 50, во предвидените случаи, ќе биде обезбедена барем за жените кои се во категориите на заштитени и кои го исполниле таквиот период на квалификување кој се смета за неопходен за да се избегне злоупотреба. Помошта специфицирана во член 49 ќе биде обезбедена за сопругите на лица кои спаѓаат во заштитените категории и го имаат исполнето таквиот период на квалификување.

Член 52

Помошта специфицирана во членовите 49 и 50 ќе се доделува за цело време на случајот со тоа што периодичната исплата може да биде ограничена на 12 недели, освен ако се бара подолг период на отсуство од работа или ако е утврдено според националните закони и прописи во кој случај се зема подолгиот период.

Дел IX. ПОМОШ ЗА ИНВАЛИДИТЕТ

Член 53

Секоја членка, за која овој дел од Конвенцијата е на сила, е должна на заштитените лица да им обезбеди помош за инвалидитет, во согласност со следните членови од овој Дел.

Член 54

Опфатените случаи вклучуваат неспособност за ангажирање на било каква продуктивна активност, до пропишан обем, а која неспособност има изгледи да биде перманентна или да продолжи по истекот на помошта за време на боледување.

Член 55

Во заштитени лица спаѓаат:

- (а) пропишаните категории на лица во работен однос кои сочинуваат најмалку 50% од сите вработени; или
- (б) пропишаните категории на активно население кое сочинува најмалку 20% од сите жители; или
- (в) сите жители чии средства за време на непогодата не ги надминуваат границите пропишани на таков начин да одговараат на член 67; или

- (г) кога дадената изјава врз основа на член 3 е на сила, пропишани категории на лица во работен однос кои сочинуваат најмалку 50% од сите лица во работен однос во индустриските претпријатија кои вработуваат 20 или повеќе лица.

Член 56

Помошта ќе се состои од периодично плаќање пресметано:

- (а) било согласно одредбите од член 65 или член 66, кога се заштитени категории на лица во работен однос или категории на активно население;
- (б) согласно одредбите од член 67, кога се заштитени сите жители чии средства за време на непогодата не ги надминуваат пропишаните граници.

Член 57

1. Помошта специфицирана во член 56, во опфатената непогода ќе биде обезбедена најмалку:

- (а) за заштитено лице кое, пред да се случи непогодата, во согласност со пропишаните правила, има поминато период на квалификување кој може да биде 15 години плаќање на придонеси или вработување, или 10 години жителство; или
- (б) кога, во принцип, сите економски активни лица се заштитени, на заштитено лице кое го има исполнето периодот на квалификување на плаќање придонес и во таа смисла, додека било работоспособно, пропишаниот годишен износ бил платен.

2. Кога помошта наведена во став 1 е условена со минимален период на плаќање придонеси или вработување, намалена помош ќе биде обезбедена најмалку на:

- (а) заштитено лице кое го има исполнето, пред да се случи непогодата, во согласност со пропишаните правила, периодот на квалификување на плаќање придонеси или вработување; или
- (б) кога, во принцип, сите активни лица се заштитени, на заштитено лице кое го има исполнето периодот на квалификување од три години плаќање придонеси и во таа смисла, додека тој бил работоспособен е платено половина просечен износ на придонеси, пропишано во согласност со алинеја (б) од параграф 1 од овој член.

3. Одредбите од став 1 од овој член ќе се сметаат за задоволени доколку помошта, пресметана во согласност со Дел XI, но во процент од 10 единици пониско од назначениот процент во Табелата приложена на тој Дел за стандардна помош, е обезбедена најмалку за заштитено лице кое има исполнето,

во согласност со пропишаните правила, 5 години плаќање придонеси, вработување или жителство.

4. Може да се изврши пропорционално намалување на процентот назначен во Табелата приложена во Дел XI, кога периодот на квалификување за пензија кој одговара на намалениот процент, надминува 5 години на плаќање придонеси или вработување, но е помал од 15 години плаќање придонеси или вработување. Намалена пензија ќе се исплаќа во согласност со параграф 2 од овој член.

ЧЛЕН 58

Помошта специфицирана во членовите 56 и 57 ќе се доделува за цело време на непогодата или за време додека не почне да се исплаќа старосна пензија.

ДЕЛ X. ПОМОШ НА НАСЛЕДНИЦИ

ЧЛЕН 59

Секоја членка за која овој дел од Конвенцијата е на сила, должна е да обезбеди помош за наследниците на заштитените лица, во согласност со следните членови од овој Дел.

ЧЛЕН 60

1. Во случаите кои се покриени вклучуваат губење на средствата за егзистенција за вдовица или дете, како резултат на смрт на издржувачот; кога се работи за вдовица, правото на помош може да биде условено со претпоставка дека е неспособна за самоиздржување, во согласност со националните закони и прописи.

2. Националните закони или прописи може да предвидат дека помошта што му следува на лице, може да биде укината доколку тоа лице е ангажирано во некоја пропишана активност со надомест, или помошта може да се намали ако е врз основа на плаќање на придонес, доколку заработувачката на корисникот го надминува пропишаниот износ, како и помошта која се зазнова врз плаќање на придонеси, може да се намали кога заработувачката на корисникот или некои други средства, или двата износа земени заедно, го надминуваат пропишаниот износ.

Член 61

Во заштитени лица спаѓаат:

- (а) сопруги и деца на издржувачи во пропишаните категории на издржувачи кои сочинуваат најмалку 50% од сите вработени; или
- (б) сопруги и деца на издржувачи во пропишани категории на активно население кои сочинуваат најмалку 20% од сите жители; или
- (в) сопруги и деца на издржувачи кои ги изгубиле своите издржувачи и чии средства за време на непогодата не ги надминуваат границите пропишани на начин согласно со одредбите на член 67; или
- (г) кога усвоената изјава врз основа на член 3 е на сила, сопругите и децата на издржувачите во пропишаните категории на лица во работен однос, а кои категории сочинуваат најмалку 50% од сите вработени во индустриски претпријатија, кои вработуваат 20 или повеќе лица.

Член 62

Помошта ќе биде периодично исплатена, пресметана:

- (а) согласно одредбите од член 65 или член 66, кога се заштитени категории на лица во работен однос, или категории на активно население;
- (б) согласно одредбите од член 67, кога се заштитени сите жители чии средства за време на непогодата не ги надминуваат пропишаните граници.

Член 63

1. Помошта специфицирана во член 62, за предвидената непогода, ќе биде обезбедена најмалку за:

- (а) заштитено лице, чиј издржувач го има исполнето квалификуваниот период, кој може да биде 15 години плаќање на придонеси, или вработување, или 10 години жителство, во согласност со пропишаните правила; или
- (б) кога, во принцип, сопругите и децата на сите активни лица се заштитени, на лице кога неговиот издржувач го има исполнето квалификуваниот период од три години плаќање придонеси и како резултат на тоа, издржувачот, додека тој бил работоспособен, има платено пропишан годишен износ на придонеси.

2. Кога помошта наведена во став 1 е условена на минимален период на плаќање придонеси или вработување, намалената помош ќе биде обезбедена најмалку на:

- (а) заштитено лице чиј издржувач го има исполнето квалификуваниот период од пет години плаќање на придонеси, или вработување, во согласност со пропишаните правила; или

(б) кога, во принцип, сопругите и децата на сите активни лица се заштитени, на заштитени лица чиј издржувач го има исполнето квалификуваниот период од три години плаќање на придонеси и како резултат на тоа, издржувачот, додека бил работоспособен, има платено половина од годишниот износ на придонеси пропишани во согласност со алинеја (б), од став 1 од овој член.

3. Одредбите од став 1 од овој член ќе се сметаат за исполнети кога помошта пресметана во согласност со Дел XI, но процентот од 10 единици е понизок од оној прикажан во Табелата приложена во тој Дел, бидејќи стандардната помош е обезбедена најмалку на лице чиј издржувач има комплетирано пет години плаќање придонеси, или вработување, или жителство, во согласност со пропишаните правила.

4. Пропорционално намалување на процентот назначен во Табелата на Дел XI, може да се изврши кога периодот на квалификување за помошта што одговара на намалениот процент, надминува 5 години плаќање придонеси, или вработување, но е помал од 15 години плаќање придонеси, или вработување. Намалена помош ќе се исплаќа во согласност со став 2 од овој член.

5. Може да се пропише минимално времетраење на бракот како услов за користење на правото на помош во случај на смрт на издржувачот на семејството, за вдовица без деца за која се претпоставува дека не е способна сама да се издржува.

Член 64

Помошта специфицирана во член 62 и 63 ќе се доделува за сето време на траење на случајот.

ДЕЛ XI. СТАНДАРДИ ЗА ПЕРИОДИЧНИТЕ ПЛАЌАЊА

Член 65

1. Во случај на периодично плаќање на кое се применува овој член, износот на помошта, зголемен со износот на сите семејни приходи кои се исплаќаат за време на случајот, ќе биде толкав да обезбеди најмалку процент којшто е назначен, од вкупната претходна заработувачка на корисникот или неговиот издржувач и од износот на семејните приходи, кои се исплаќаат на заштитено лице со исти семејни одговорности како и стандардниот корисник, а се однесува на случајот за кој станува збор, за стандарден корисник назначен во Табелата приложена со овој Дел.

2. Претходната заработувачка на корисникот или неговиот издржувач ќе

биде пресметана според пропишани правила и кога заштитените лица, или нивните издржувачи, се распоредени во категории според нивната заработувачка, нивната претходна заработувачка може да се пресмета од основната заработувачка на категориите на кои им припаѓале.

3. Максималната граница може да се пропише за износот на помошта или заработувачката која е земена предвид за пресметка на помошта, под услов максималната граница да биде утврдена на таков начин што ќе бидат испочитувани одредбите од став 1 од овој член, кога претходната заработувачка на корисникот или неговиот издржувач, е еднаква или пониска од платата на квалификуван работник - маж.

4. Претходната заработувачка на корисникот или неговиот издржувач, платата на квалификуван работник - маж, помошта и било кои други семејни приходи, ќе се пресметуваат според еднаква временска основа.

5. За другите корисници, помошта ќе биде сразмерна со помошта на стандарден корисник.

6. Заради објаснување на овој член, квалификуван работник - маж е:

- (а) монтер во фабрика за машини, освен електрични машини; или
- (б) лице кое се смета за типично вешто, утврдено во согласност со одредбите од наредниот став; или
- (в) лице чија заработувачка е еднаква или поголема од 75% од заработувачките на сите заштитени лица, пресметани врз годишна основа или пократки периоди, како што е пропишано; или
- (г) лице чија заработувачка е еднаква на 125% од просечните заработувачки на сите заштитени лица.

7. Стандарден квалификуван работник, за целите на алинеја (б) од претходниот став, се смета лице вработено во одделот на економски активности кој опфаќа најголем број на економски активни лица од машки пол заштитени во случајот за која станува збор, или издржувачите на заштитените лица, во зависност од случајот, во одделот кој содржи најголем број на такви лица или издржувачи; за оваа цел ќе се користи Меѓународната стандардна индустриска класификација на на сите економски активности, усвоена од Економско-социјалниот совет на Организацијата на Обединетите нации, на седмата сесија, одржана на 27 август 1948 година, која е додадена како прилог на оваа Конвенција, водејќи сметка за сите измени кои, во меѓувреме, би биле донесени.

8. Кога износот на помошта варира по регион, квалификуван работник - маж ќе се утврди во согласност со ставовите 6 и 7 од овој член.

9. Платата на квалификуван работник - маж ќе се утврдува врз основа на висината на платата за нормално работно време, утврдена во колективни

договори, или во согласност со националните закони или прописи, каде што е применливо, или по обичај, вклучувајќи ги надоместоците за животните трошоци доколку ги има; доколку така утврдените плати се разликуваат по региони, а став 8 од овој член не е применет, ќе се земе средниот износ на плата.

10. Износите за тековните периодични плаќања во однос на старост, повреда при работа (освен во случај на неспособност за работа), инвалидитет и смрт на издржувачот, ќе се ревидираат следејќи ги последователните промени на генерално ниво на заработувачка, кога произлегуваат од значителни промени во цената на животните трошоци.

Член 66

1. Во случај на периодично плаќање на кое се применува овој член, износот на помошта, зголемен за износот на било какви семејни надоместоци плативи за време на случајот, ќе биде таков да го обезбеди, во однос на случајот за кој станува збор, за стандарден корисник означен во Табелата приложена на овој Дел, најмалку процентот што е таму назначен од вкупната плата на просечен возрасен работник - маж и од износот на било какви семејни надоместоци плативи на заштитено лице, со исти семејни одговорности, како и стандардниот корисник.

2. Платата на просечен возрасен работник - маж, помошта и било какви семејни надоместоци, ќе се пресметуваат врз иста временска основа.

3. За други корисници, помошта ќе биде слична на помошта за стандарден корисник.

4. За објаснување во овој член, просечен возрасен работник - маж е:

- (а) лице кое се смета типично неквалификуван работник во индустријата за производство на машини, со исклучок на индустријата за електрични машини; или
- (б) лице кое се смета за типично неквалификуван работник избран во согласност со одредбите од наредниот параграф.

5. Лице кое се смета за типично неквалификуван работник за потребите од одредбите од алинеја (б) од претходниот параграф, е лице вработено во најголем број на економски активности, со најголем број на економско активни лица заштитени во непогодата за која станува збор или на издржувачите на заштитените лица, во зависност од случајот, во одделот кој содржи најголем број на такви лица или издржувачи; за оваа цел ќе се користи Меѓународната стандардна индустриска класификација на на сите економски активности, усвоена од Економско-социјалниот совет на Организацијата на обединетите нации, на сесијата од 27 август 1948, која е придодана како прилог на оваа

Конвенција, водејќи сметка за сите измени кои, во меѓувреме, би биле донесени.

6. Кога износот на помошта варира по регион, просечен возрасен работник - маж ќе се одредува во согласност со ставовите 4 и 5 од овој член.

7. Платата на просечен возрасен работник - маж ќе се утврдува врз основа на висината на платата за нормално работно време, утврдена во колективни договори, или во согласност со националните закони или прописи, каде што е применливо, или по обичај, вклучувајќи ги надместоците за животните трошоци, доколку ги има; доколку така утврдените плати се разликуваат по региони, а став 6 од овој член не е применет, ќе се земе средниот износ на плата.

8. Висината на тековното периодично плаќање во однос на старост, повреда при работа (освен во случај на неспособност за работа), инвалидитет, или смрт на издржувачот, ќе се ревидира следејќи ги последователните промени на генерално ниво на заработувачка, кога ова резултира од значителни промени во животните трошоци.

Член 67

Во случај на периодично плаќање на кое се однесува овој член:

- (a) висината на помошта ќе се утврдува според пропишаната скала или според скала утврдена од надлежна власт, во согласност со пропишаните правила;
- (б) висината на помошта може да се намали само до степен до кој другиот имот на семејството на корисникот ги надминува основните износи пропишани или утврдени од надлежна власт, во согласност со пропишаните правила;
- (в) вкупниот износ на помошта и било какви други средства, по одбивањето на износите наведени во алинејата (б), ќе бидат доволни за одржување на здраво и пристојно семејство и не смеат да бидат помали од соодветната помош пресметана во согласност со член 66;
- (г) одредбите од алинеја (в) ќе се сметаат за исполнети доколку вкупниот износ на исплатена помош по односниот Дел надминува најмалку 30% од вкупниот износ на помошта што би се одбила со примена на одредбите од член 66 и одредбите од:
 - (i) Член 15 (б), за Дел II;
 - (ii) Член 27 (б), за Дел V;
 - (iii) Член 55 (б), за Дел IX;
 - (iv) Член 61 (б), за Дел X;

РАСПОРЕД НА ДЕЛ XI - ПЕРИОДИЧНИ ИСПЛАЌАЊА НА СТАНДАРДНИ КОРИСНИЦИ

Дел	Непогода	Стандарден корисник	Процент
III	Болест	Маж со жена и 2 деца	45
IV	Невработеност	Маж со жена и 2 деца	45
V	Старост	Маж со жена во доба на возраст за пензија	40
VI	Повреда при работа Неспособност за работа		
	Инвалидитет	Маж со жена и 2 деца	50
	Наследници	Маж со жена и 2 деца	50
	Наследници	Вдовица со 2 деца	40
VIII	Мајчинство	Жена	45
IX	Ивалидитет	Маж со жена и 2 деца	40
X	Наследници	Вдовица со 2 деца	40

ДЕЛ XII. ЕДНАКОВ ТРЕТМАН НА СТРАНСКИ ДРЖАВЈАНИ

Член 68

1. Жителите кои се странски државјани имаат еднакви права како и домашните жители. Меѓутоа, во однос на помошта или дел од помошта, што се финансира целосно или, главно, од јавните фондови, како и во поглед на преодните системи, може да се пропишат посебни правила кои се однесуваат за странски државјани и домашни лица родени надвор од територијата на членката.

2. Во системот на социјалното осигурување врз основа на плаќање придонеси, заштитените лица кои се државјани на друга членка што ги има прифатено обврските од релевантниот Дел од оваа Конвенција, имаат, во поглед на овој Дел, исти права како и државјаните на односната членка. Притоа, примената на овој став може да стане предмет на донесување на билатерален или мултилатерален договор, врз основа на реципроцитет.

ДЕЛ XIII. ОПШТИ ОДРЕДБИ

ЧЛЕН 69

Помошта на која заштитеното лице има право во согласност со било кои од деловите II до X од оваа Конвенција, може да биде укината до степен што е пропишан:

- (a) ако односното лице е отсутно од територијата на членката;
- (б) ако односното лице е издржувано од јавни фондови или на сметка на институција или служба за социјална сигурност, а дел од помошта ја надминува вредноста која е неопходна за издржување, а им се доделува на штитениците на корисникот;
- (в) ако лицето за кое станува збор прима друга социјална парична помош, покрај семејната помош, и за период додека прима надомест за непогодата од друга страна, предмет на дел од помошта која е укината не ја надминува другата помош или надоместокот од друга страна;
- (г) ако лицето за кое станува збор, се обидело да стекне некоја помош со измама;
- (д) ако непогодата е предизвикана од кривичен престап извршен од односното лице;
- (f) ако непогодата е предизвикана со свесно лошо однесување извршено од односното лице;
- (e) во соодветни случаи, кога односното лице избегнува да користи медицински или служби за рехабилитација што му се на располагање, или не се сообразува со правилата пропишани за верификување на случувањето или продолжувањето на непогодата или за однесување на корисниците;
- (ж) во случај на надоместок за невработеност, односното лице не ги искористило службите за посредување при вработување што му стојат на располагање;
- (з) во случај на надоместок за невработеност кога односното лице го изгубило вработувањето како резултат на прекин на работата настанат заради работен спор, или доброволно ја напуштило работата од неоправдани причини; и
- (s) во случај на помош на наследник, до тогаш додека вдовица живее во вонбрачна задница.

Член 70

1. Секој поднесувач на барање има право на жалба во случај да му се одбие помошта или жалба во однос на квалитетот или квантитетот на помошта.

2. Кога при примената на оваа Конвенција, администрирањето на медицинската заштита му е доверено на орган на владата одговорен пред парламентот, правото на жалба наведено во став 1 од овој член може да се замени со правото да се поднесува барање до надлежната власт да го испита секој приговор во врска со одбивањето на здравствената заштита или квалитетот на добиената лекарска нега.

3. Кога барањата се поднесуваат пред специјален суд за прашања од социјалната сигурност и на кој заштитените лица се претставувани, нема потреба од право на жалба.

Член 71

1. Трошоците за помошта во согласност со оваа Конвенција и трошоците обезбедени со администрација на таквата помош, ќе бидат поднесени колективно преку придонесите за осигурување или оданочување, или и двете, на начин со кој ќе се избегне преголемо оптоварување на лицата со ниски приходи, притоа да се има предвид економската ситуација на членката и на категориите на заштитените лица.

2. Вкупниот износ на придонесите за осигурување што го плаќаат заштитените лица во работен однос, не смее да надмине 50% од вкупните финансиски извори наменети за заштита на лицата во работен однос и нивните сопруги и деца. Со цел да се утврди дали овој услов е исполнет, може да се разгледаат заедно сите видови на помош што членката ги обезбедува во врска со примената на оваа Конвенција, освен семејната помош, или помошта за повреда при работа и професионални заболувања, доколку оваа последната претставува посебна гранка.

3. Членката ќе прифати генерална одговорност за правилно обезбедување на помошта со примената на оваа Конвенција и ќе ги преземе сите потребни мерки за оваа цел; ќе гарантира, каде што е соодветно, дека неопходните статистички студии и пресметки кои се однесуваат на финансискиот баланс се правени периодично, и за секој случај, пред било какви промени во однос на помошта, износот на придонеси за осигурување или даноците наменети за непогодите за кои станува збор.

Член 72

1. Кога администрирањето го врши установа чиј статус го регулира власта или орган на владата одговорен пред парламентот, преставници на заштите-

ните лица ќе учествуваат во управувањето, или ќе бидат поврзани со истите во консултативно својство под пропишани услови; националните закони или прописи можат да предвидат учество и на претставници на работодавачите и власта.

2. Членката ќе прифати генерална одговорност за правилно администрирање на институциите и службите кои учествуваат во примената на оваа Конвенција.

ДЕЛ XIV. РАЗЛИЧНИ ОДРЕДБИ

ЧЛЕН 73

Оваа Конвенција нема да се применува:

- (а) за случаи кои се случиле пред стапување на сила на релевантниот Дел од Конвенцијата за заинтересираната членка;
- (б) за помош во случаи кои се случиле по стапувањето на сила на релевантниот Дел од Конвенцијата за заинтересираната членка, ако правата за таквата помош се произлезени од периоди кои му претходат на тој датум.

ЧЛЕН 74

Оваа Конвенција нема да се смета како ревидирачка за било која друга постојна Конвенција.

ЧЛЕН 75

Доколку некоја Конвенција, која е подоцна усвоена на Конференцијата, а се однесува на било кој предмет или предмети кои се опфатени со оваа Конвенција, таквите одредби од оваа Конвенција, како што е специфицирано во наведената Конвенција, ќе престанат да се применуваат за секоја членка која ја ратификувала наведената Конвенција, од датумот на кој наведената Конвенција ќе стапи на сила за таа членка.

(Забелешка на уредниците: Одредбите врз основа на член 75 се содржани во конвенциите бр.: 121/член 29, 128/член 45 и 130/член 36).

ЧЛЕН 76

1. Секоја членка која ја ратификувала оваа Конвенција се обврзува во годишниот извештај за примената на оваа Конвенција, кој е должен да го достави според член 22 од Уставот на Меѓународната организација на трудот, да даде:

- (а) целосни информации кои се однесуваат на законите и прописите со кои се обезбедува примена на одредбите на Конвенцијата; и
- (б) докази, кои во своето претставување ќе одговараат, колку што е можно во пракса, со сите предлози за поголема униформираност дадени од Управниот орган на Меѓународната канцеларија на трудот, за согласност со статистичките услови специфицирани со:
 - (i) членовите: 9 (а), (б), (в) или (г); 15 (а), (б) или (г); 21 (а) или (в); 27 (а), (б), (г); 33 (а) или (б); 41 (а), (б) или (г); 48 (а), (б) или (в); 55 (а), (б) или (г); 61 (а), (б) или (г) во поглед на бројот на заштитените лица;
 - (ii) членовите: 44, 65, 66 или 67, што се однесува до висината на помошта;
 - (iii) алинеја (а) од став 2 од член 18, кој се однесува на времетраењето на помошта за болест;
 - (iv) став 2 од член 24, кој се однесува на времетраењето на помошта за невработеност; и
 - (v) став 2 од член 71, кој се однесува на соодносот на средствата од придонесите за осигурување на заштитените лица.

2. Секоја членка која ја има ратификувано оваа Конвенција дава извештај до Генералниот директор на Меѓународната канцеларија за трудот, во соодветни временски интервали, како што ќе побара Управниот орган, за состојбата на законодавството и практикувањето во поглед на било кој од деловите II до X, од Конвенцијата, кои не се специфицирани при нејзиното ратификување или со известување дадено последователно врз основа на член 4.

Член 77

1. Оваа Конвенција не се однесува на морнарите и рибарите; одредбата за заштита на морнарите и рибарите е дадена од Меѓународната конференција на трудот во Конвенцијата (1946) за социјална помош (морепловци), и Конвенцијата за пензија на морепловците (1946).

2. Членката може да ги исклучи морнарите и рибарите било од бројот на вработените, било од бројот на економски активното население, или од жителите, кога го пресметува процентот на вработени или жители заштитени во согласност со било кој од деловите II до X, опфатени со нивната ратификација.

ДЕЛ XV. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

ЧЛЕН 78

Формалните ратификации на оваа Конвенција се проследуваат до Генералниот директор на Меѓународната канцеларија на трудот за регистрација.

ЧЛЕН 79

1. Оваа Конвенција ќе биде обврзувачка само за оние членки на Меѓународната организација на трудот, чија ратификација е регистрирана кај Генералниот директор.

2. Таа ќе стапи на сила 12 месеци по датумот на кој ратификациите на две членки се регистрирани кај Генералниот директор.

3. Потоа, оваа Конвенција ќе стапи на сила за секоја членка, 12 месеци по датумот на кој е регистрирана нејзината ратификација.

ЧЛЕН 80

1. Изјавите доставени до Генералниот директор на Меѓународната канцеларија на трудот, согласно став 2 од член 35 од Уставот на Меѓународната организација на трудот, треба да содржат податоци за:

- (а) териториите во однос на кои членката се обврзува дека одредбите од конвенцијата ќе се применуваат без измени;
- (б) териториите за кои членката се обврзува дека одредбите од Конвенцијата или од некои нејзини делови ќе ги применува со измени, заедно со детали од наведените измени;
- (в) териториите во однос на кои Конвенцијата е неприменлива и во такви случаи основата врз која истата е неприменлива;
- (г) териториите во однос на кои истата ја задржува својата одлука додека потемелно да се проучи ситуацијата во поглед на таа територија.

2. Претпријатијата наведени во точките (а) и (б), од став 1 од овој член, се сметаат за составен дел од ратификацијата и ќе имаат сила на ратификација.

3. Секоја членка, во било кое време, со нова изјава може, во целост или делумно, да се откаже од било која резервација направена во својата оригинална изјава во однос на точките: (б), (в) или (г), од став 1 од овој член.

4. Секоја членка може, во секое време додека Конвенцијата подлежи на откажување во согласност со одредбите од член 82, да достави до Генералниот директор изјава со која се менуваат во било кој друг аспект условите од било која претходна изјава и во која се наведува сегашната позиција во однос на такви територии.

ЧЛЕН 81

1. Изјавите доставени до Генералниот директор на Меѓународната канцеларија на трудот, во согласност со став 4 или 5 од член 35 од Уставот на Меѓународната организација на трудот, ќе посочуваат дали одредбите на Конвенцијата или на одредени делови прифатени во изјавата, ќе се применуваат во засегнатите територии без измени или ќе подлежат на измени; кога во изјавата е посочено дека одредбите на Конвенцијата или на одредени делови ќе се применуваат, но ќе подлежат на измени, ќе се наведат детали од споменатите измени.

2. Засегната членка, членки или меѓународен орган можат во секое време преку следна изјава да се откажат во целост или делумно од правото за употребување на било која измена наведена во било која претходна изјава.

3. Засегната членка, членки или меѓународен орган може, во секое време додека Конвенцијата подлежи на откажување во согласност со одредбите од член 82, да достават до Генералниот директор изјава со која се менуваат во било кој друг аспект условите од било која претходна изјава и во која се наведува сегашната позиција во однос на примената на Конвенцијата.

ЧЛЕН 82

1. Членка што ја ратификувала оваа Конвенција може, по истекот на десет години од датумот на кој Конвенцијата првпат стапува на сила, да ја откаже Конвенцијата или некој или повеќе од деловите од II до X, согласно со акт за регистрација доставен до Генералниот директор на Меѓународната канцеларија на трудот. Таквото откажување не стапува на сила сè додека не помине една година од датумот на кој е регистриран актот.

2. Секоја членка која ја ратификувала оваа Конвенција и која, во текот на годината по истекот на периодот од десет години споменат во претходниот став, не го примени правото на откажување предвидено во овој член, ќе биде обврзана за уште еден период од десет години и, потоа, може да ја откаже оваа Конвенција или некој од деловите II до X, по истекот на секој период од десет години, под условите предвидени во овој член.

ЧЛЕН 83

1. Генералниот директор на Меѓународната канцеларија на трудот ќе ги извести сите членки на Меѓународната организација на трудот за регистрацијата на сите ратификации и откажувања, доставени од страна на членките на Организацијата.

2. Кога се известуваат членките на Организацијата за регистрација на втора ратификација, Генералниот директор ќе го насочи вниманието на членките

на Организацијата на датумот на кој Конвенцијата ќе стапи на сила.

ЧЛЕН 84

Во согласност со член 102 од Повелбата на Обединетите нации, Генералниот директор на Меѓународната канцеларија на трудот ќе достави до Генералниот секретар на Обединетите нации, целосни детали за сите ратификации, изјави и акти на откажување, регистрирани од страна на Генералниот директор, во согласност со одредбите од претходните членови.

ЧЛЕН 85

Управниот орган на Меѓународната канцеларија на трудот, кога е неопходно, ќе достави до Генералната конференција, извештај за примената на оваа Конвенција и ќе ја разгледа потребата да се стави на дневен ред на Конференцијата прашањето за нејзина ревизија, целосно или делумно.

ЧЛЕН 86

1. Доколку Конференцијата усвои нова конвенција со која ја ревидира оваа Конвенција целосно или делумно, тогаш, освен ако новата конвенција не предвидува поинаку:

- (а) ратификација на новата ревидирана конвенција од членка ќе значи ipso jure откажување на оваа Конвенција, без разлика на одредбите од член 82, ако и кога новата ревидирана конвенција ќе влезе во сила;
- (б) од датумот кога новата ревидирана конвенција ќе влезе во сила, оваа Конвенција ќе престане да биде отворена за ратификација од членките.

2. Оваа Конвенција, во секој случај, останува на сила во нејзината постоечка форма и содржина за оние членки кои ја ратификувале, а не ја ратификувале ревидирачката конвенција.

ЧЛЕН 87

Англиската и француската верзија на текстот на оваа Конвенција се поеднакво веродостојни.

Анексот на Конвенцијата под наслов Меѓународна стандардна индустриска класификација на сите економски активности (ревидирани до 1969 година) е изоставен.